

לקוטי שיחות
PROJECT
LIKKUTEI
SICHOS

פענוח הערות ומראי-מקומות לקוטי שיחות חלק יט ראש השנה

הכתוב מעלתם של ישראל שחנו כלם בלב אחד לקבל התורה, שכל מקום שנאמר ויחנו היו נוסעים במחלוקת וחונים במחלוקת אבל כאן כתיב ויחן.

מדרש תנחומא (באבער) עה"פ. [בחדש השלישי]. זש"ה דרכיה דרכי נועם וגו' (משלי ג יז). ביקש הקב"ה ליתן תורה לישראל בשעה שיצאו ישראל ממצרים, והיו חולקין זה על זה והיו אומרים בכל שעה נתנה ראש ונשובה מצרימה (במדבר יד ד), מה כתיב ויסעו מסכות ויחנו באיתם (שמות יג כ), שהיו נוסעים במריבה וחונים במריבה, כשבאו לרפידים הושעו כולם ונעשו אגודה אחת, ומנין שנעשו כולם אגודה אחת, שנאמר ויחן ישראל נגד ההר (שם יט ב), ויחנו אין כתיב כאן, אלא ויחן, אמר הקב"ה התורה כולה לשום, ולמי אתננה לאומה שאוהבת שלום, הוי וכל נתיבותיה שלום (משלי ג יז).

(4) לקוטי שיחות חלק ד עמוד 1141. ג. אויפן פסוק אתם נצבים גו' כלכם", זאגט דער אלטער רבי), אז אלע אידן זיינען א קומה אחת שלימה" (אין גאנצע געשטאלט). און פונקט ווי אין דעם מענטשלעכן קערפער איז פאראן א געוויסע מעלה אין די פיס אויף דער קאפ און ס'איז ניט פאראן קיין שלימות אין ראש און די רגלים. אזוי איז אויך ביי דער קומה" פון כל ישראל : אויך דער איד פון דעם נידעריקען סוג, חוטב עציץ ושואב מימיו", האט א מעלה אויף די אידן פון דעם סוג ראשיכם", זיי מוזן אנקומען צו די חוטב עציץ ושואב מימיו" און האבן ניט קיין שלימות אן זיי, לויט דעם וועט מען פארשטיין ווי כל ישראל ערבים זה בזה", ווייל יעדער איד איז א ראש און איז העכער, אין א געוויסן פרט, און צוליב אט דעם פרט דארפן כל ישראל אנקומען צו זיין ערבות. ד. ווען דער אלטער רבי איז מבאר אין דעם אויבנדערמאנטן מאמר, די אחדות פון אלע אידן,

(1) נצבים כט ט-י. אתם נצבים היום כלכם לפני יהוה אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם וְשִׁטְרֵיכֶם כל איש ישראל: טפכם נשיכם וגרף אשר בקרב מתגיד מחטב עציץ עד שצב מימיו:

(2) לקוטי תורה ר"פ נצבים. אתם נצבים היום כלכם וגו'. הנה פרשה זו קורין לעולם קודם ר"ה ומרומז במלת היום דקאי על ר"ה כי זה היום תחלת מ מעשיך זכרון ליום ראשון. שכל ניצוצי נשמות נצבים ומתעלים במקורם הראשון ביום זה עד לפני הוי' ראשיכם שבטיכם וגו' מחוטב עציץ עד שואב מימיו פרט הכתוב עשר מדרגות שכמו שיש עשר מדרגות בנפש האדם דהיינו ג' שכלים וז' מדות כך הנה כל ישראל הם קומה אחת שלימה וכללות נשמותיהן נקרא כנסת ישראל שנחלקת לעשר מדרגות ובראש השנה מתעלים כל המדרגות אפילו מחוטב עציץ עד שואב מימיו שהם בחינות ומדרגות התחתונות

זוהר חלק ב לב: רבי אלעזר פתח, (איוב א' ו') ניהי היום ויבאו בני האלהים להתנצב על יי' ויבוא גם השטן בתוכם. ניהי היום: דא (מ"ד א') ראש השנה, דקודשא בריה הוא קאים למידן עלמא. כגוןא דא, (מלכים ב ד' י"א) ניהי היום ויבא שמה. ההוא יומא טוב דראש השנה הנה.

(3) יתרו יט ב. ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני ויחגו במדבר נישון-שם ישראל גגד הקר:

רש"י ד"ה ויחן שם ישראל. כאיש אהד בלב אהד,

רבינו בחיי שם. ויסעו מרפידים. כלומר ביום הזה הוא ר"ח סיון, ויבאו מדבר סיני ויחנו שם, בו ביום וביום השני נעתקו וחנו כנגד ההר שנאמר ויחן שם ישראל נגד ההר. ומה שהזכיר לשון ויחן ולא אמר ויחנו למדך

ברענגט ער דעם פסוק בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל", און ער פארטייטשט שכולם מתאספים יחד להיות לאחדים כאחד" (אז זיי אלע פארזאמלען זיך צוזאמען צו זיין פֿאַראייניקט ווי איינס). און ער איז דאָס מבאר מיט דעם משל פון אברי גוף האדם, אז יעדער אבר האָט אַ מעלה וואָס צוליב איר דאַרף דער צווייטער אבר אנקומען צו אים; אזוי האָט אויך יעדער איד אַ מעלה אויפן צווייטן און דעריבער וכולם צריכין זה לזה" (זיי אלע דאַרפֿן אָנקומען איינער צום אַנדערן), און דאן לייגט ער אויך צו די ווערטער כל ישראל קומה אחת שלימה". דער לשון פון אלטן רבין איז זיכער בדיוק, און זעלבסטפארשטענדלעך אז ביי אים זיינען ניט קיין איבעריקע ווערטער. אין פסוק שטייט דער לשון יחד", און דער אלטער רבי באנוגנט זיך ניט מיטן וואָרט יחד" און ער אין מוסיף להיות לאחדים", און אויך דערמיט איז ער זיך ניט מסתפק און ער לייגט נאך צו דעם וואָרט כאחד". און דאָס איז ער מסביר מיט צוויי אַלגעמיינע הסברים : א) וכולם צריי כין זה לזה", ב) כל ישראל קומה אחת שלימה". קען מען עס מבאר זיין: אין דער התאחדות פון אידן זיינען פאַראַן פאַרשידענע מדרגות: יחד" (וועלכע שטייט בפירוש אין פסוק); לאחדים" און כאחד". און די צוויי מדרגות לאחדים" און כאחד" - וועלכע דער אַלטער רבי איז מוסיף, איז ער מבאר מיט די צוויי הסברים : וכולם צריכין זה לזה" - א ביאור אויף לאחדים"; כל ישראל קומה אחת שלימה" - א ביאור אויף כאחד". - דער פשוטער אָפטייטש פון דעם וואָרט יחד" איז צוזאמען, א צונויפי זאמלונג פון פאַרשידענע זאכן, וועלכע קומען זיך צונויף צוליב אַ געוויסן צוועק. די זאכן אַליין זיינען פאַרשיי דענע און אָפגעטיילט איינע פון דער צווייטער ; זיי האָבן ניט קיין אינער- לעכע שייכות צווישן זיך, ס'איז בלויז וואָס זיי זיינען צונויפגעזאמלט צור זאמען. דעריבער ליינט צו דער אלטער רבי לאחדים כאחד", אַז די התאחדות פון אידן איז ניט בלויז וואָס אלע קומען זיך צוזאמען און פאַרבינדן זיך אין איין אגודה צוליב א צוועק, צוליב לעשות רצונך בלבב שלם", נאָר זיי האָבן צווישן זיך א אינערלעכן פאַר- בונד, וואָס אין דעם גופא זיינען פאַראַן צוויי אַלגעמיינע מדרגות: לאחדים" און כאחד". לאחדים" איז דער טייטש - פאַר- איינציקט. ס'איז ניט בלויז וואָס זיי זיינען געקומען אין איין אָרט צוליב איין צוועק, אָבער צוליב זייער פאַר- שידנקייט, צוליב דעם ענין הפרטי פון יעדן איינעם זיינען זיי באַזונדער דער זאכן (אזוי ווי דער פשוט ער טייטש פון יחד), נאָר אויך, אַז

זייערע פאַרשידענע פרטים זיינען צווישן זיך פארבונדן, ווארום יעדערנס ענין פרטי ווערט נשלם דורכן צווייטן, און דאָס איז דער אלטער רבי מבאר - ווייל וכולם צריכין זה לזה". דאָך איז אויך לאחדים" (לשון רבים) - א התאחדות פון מערערע (אפילו בשעת דעם צוזאמענקומען) זאכן, זאָגט ער נאָך מער כאחד": זיי ווערן ווי איין זאך : די פאַראייניקונג פון די באַזונדערע זאכן - מאַכט פון זיי אַ קומה אחת", איין קערפער, דער פארבונד פון אלע אברי האדם באַשטייט ניט בלויז אין דעם וואָס זיי דאַרפֿן אָנקומען איינער צום צווייטן. נאָר זיי זיינען איין זאך, ווייל יעדער אבר מיט אלע זיינע פרטים איז אַ טייל פון דעם מענטשן; ער האָט ניט אין זיך קיין אייגענעם, באַזונדערן איני האַלט מחוץ פון דעם וואס ער איז אַ חלק פון גוף האדם, ובמילא זיינען זיי דאָך אלע איין זאך - כאחד". ה. לכאורה איז ניט מובן : וויבאלד אַז דער אלטער רבי איז דאָ מבאר דעם כאחד", ווי אלע אידן זיינען אַ קומה אחת שלימה", וואָס אַט די התאחדות איז דאָך אַ סך טיפער ווי די התאחדות פון לאחרים" - אין צוליב וואָס דאַרף ער אויך זאָגן לאחדים" און מבאר זיין אז כולם צריכין זה לזה", און נאך מאריך זיין דעם ביאור המשל פון ראש און רגלים ! מוז מען זאָגן אַז ס'איז אויך דאָ אַ מעלה אין לאחדים" אויף כאחד": כאָטש אַז אלע אברים צוזאמען זיינען • איין קערפער, פונדעסטוועגן אין די שלימות פון אַ קערפער דוקא דורך דעם וואָס ער האט אין זיך פאַרשידענע רמ"ח אברים, און אויב עס וואָלט אין אים געפעלט דער ענין פרטי פון איין אבר, וואָלט ער דאָן ניט געווען קיין גוף שלם (*). און וויבאלד אַז די אברי רים מוזן האָבן די פאַרשידנקייט פון איין אבר לגבי דעם צווייטן, איז דאָ אַ מעלה אין לאחדים" אויף כאחד". כאחד" מיינט אַז דער תוכן הפנימי פון אלע אברים איז איינער ; דער עיקר ענין פון יעדן אבר איז ניט דאָס אין וואָס ער איז אַנדערש פון אַ צווייטן אבר, נאָר דאָס וואָס ער איז אַ טייל פון דעם גוף האדם, אָבער עס הערט זיך ניט אָן אַז אויך אין זייער חיצוניות (וואָס דאָס בלייבט דאָך פאַר- שידן און אָפגעטיילט) זיינען זיי פארבונדן צווישן זיך. אָבער לאחדים" מיינט, אַז אויך אין חיצוניות זיינען די ענינים פרטים אין וואָס די אברים זיינען אַנדערש איינע פון די אַנדערע - צווישן זיך פארבונדן און זיינען משלים איינער דעם צווייטן). און בעיקר איז דער אלטער רבי מאריך אין לאחדים", ווארום אין דעם באַשטייט דער עיקר העבודה: יער דער איד ווי ער שטייט אין זיין מצוי אות הפרטית, אַ נשמה אין אַ גוף,

דארף זיין שפל רוח בפני כל אדם", וויסנדיק אז יענער האָט אַ מעלה לגבי אים און ער דארף אנקומען צו יענעם. ו. די צוויי סוגים התאחדות לאחדים" און כאחד - זיינען תלוי זה בזה : דורך לאחדים", וואָס אויך אין זייער חיצוניות און אין זייערע פרי טיות'דיקע ענינים זיינען זיי פֿאַר- אייניקט, קען זיין דער כאחד", אז אין זייער פנימיות זיינען זיי איין זאך (וואָרום אויב בחיצוניות וואָלטן זיי געווען ענפין מתפרדין", וואָלטן זיי ניט קענען זיין איין זאך בפנימיות : דער ביטול חיצוני, דאָס וואָס זיי זיינען מקבל זה מזה, איז אַ כלי צום ביטול הפנימי, אז יעדער איינער איז זיין גאנצע זאך ניט ער, נאָר דער ענין הכללי); און דורך דעם וואָס בפני מיותם זיינען זיי כאחד", זיינען זיי אויך בחיצוניותם - לאחדים", און זיי גיבן שלימות איינער דעם אַני דערן ("). ווארום אויב די עיקר זאך פון יעדן איינעם וואָלט געווען זיין ענין הפרטי, וואָלט ער צוליב אט דעם פרט - וואָס ער איז זיין עיקר ניט געדארפט אנקומען צום צווייטן ; און נאר ווייל בפנימיות זיינען זיי איין זאך, דערפֿאַר איז אויך אין זייער חיצוניות'דיקער איינטיילונג, דאָרפֿן זיי מקבל זיין זה מזה.

(5) אור התורה פרשת נצבים **עמוד אקפט. ז** ועוד יובן ענין אתם נצבים כי הנה כתיב ה' זוקף כפופים שענין הכפיפה היינו עד"מ המרכין ראשו למטה והוא מה שנשפל חב"ד שבנפש לימשך אחר ענינים גשמיים ותאוות עוה"ז רק שרגליו עומדים במקומם והו"ע האמונה אך בר"ה מתעלים נש"י מכפיפתם לדבקה בו ית' וזהו"ע התשובה וזהו"ע זוקף כפופים ועז"נ אתם נצבים, ועד"ן והנה קמה אלומתי וגם נצבה, ועמ"ש בזה בד"ה והנה אנחנו מאלמים אלומים וברע"מ פ' פנחס פי' דהיינו ענין כל הזוקף זוקף בשם, וע' מענין זוקף בשם בסידור סד"ה אד' שפתי תפתח בענין מלכיות וזכרונות ובמריר פ' וישב פי' אלומתי לשון שתיקה וחיינו ענין צלותא בלחש וקולה לא ישמע. והנה קמה וגם נצבה משמע עילוי אחר עילוי וכענין מ"ש בד"ה ואשה כי תדור ענין זקף קטן וזקף גדול כי יש כמה בחי' בעליות המל' לפעמים קומתה רק כנגד נה"י או חג"ת שלו ולפעמים הם שווים בקומתן כו', גם כמ"ש במ"א בענין ואתה עמדת להם שיש ב' בחינות ישיבה ועמידה אשר בעמידה הראש גבוה יותר מבבחי' ישיבה והוא ההפרש בין המוחין העצמי' ובין המוחין של המדות, ועד"ז יש ב' בחי' אלו ולכן | ארז"ל כשדן את ישראל דן אותם בעמידה ואינו מאריך בדיון במד"ר פ' וישלח פ' ב"ב וע"כ ההעלאות לזה צ"ל ג"כ בבחי' אתם נצבים וזהו ג"כ

ההפרש בין ק"ש שהיא מיושב ובין שמו"ע שהיא מעומד דוקא כי יש ב' בחי' ביטול האי היש ע"כ הוא מיושב והוא אצי' שבבריאיה אבל שמו"ע ביטול אמיתי אצי' ביטול היש והב' ביטול אמיתי וק"ש שהיא בעולם הבריאיה הוא עדיין ביטול העליון ובזח"ב תצוה קפ"ג א' גבי ספה"ע שצ"ל מעומד בגין דאינון יומין עילאין אינון וכן בכל זמנא דעאל ב"ג לאינון יומין עילאין בין בצלותא בין בשבחא אצטריך לקיימא על רגלין ירכין וגופא כחד תמן ירכין וגופא לקיימא כדכורא דקיימי' בחילי' ולא כנוק' דאורחא למיתב ועוד בגין שבחא דעלמא עילאה עכ"ל, נמצא כי העמידה מורה על ב' דברים הא' בחי' למען תזכרו שתהיו בבחי' זכרים שיש לו כח לעמוד ברגליו שאין לחיצונים יניקה גם מבחי' נה"י משא"כ בנוק' שרגליה יורדת, ועוד שהוא בבחי' יומין עילאין וגילוי עלמא עילאה היינו בינה ועד"ז הו"ע בחי' נצבים בר"ה ואפ"ל זהו ענין אמרו לפני זכרונות להמשיך מבחי' עלמא דדכורא שלמעלה מבחי' מי שיומשך בחי' זו במ' ע"ד אזכיר את שמי ועמ"ש סד"ה והיה לכם לציצית בפ' למען תזכרו שגם כנס"י הנק' אשה נעשית בבחי' מעלת דבר והיינו ע"י חגרה בעוז מתניה וזהו"ע לעולם דברך נצב בשמים, ועמ"ש סד"ה ויושט המלך בפ' ותקם ותעמוד לפני המלך, ולכן מקדימין הפסוקים של כתובים לפני הכתובים של נביאים וכמ"ש בסידור האריז"ל מפני שהיא עולה למעלה מנה"י של ז"א בסוד החיבוק כו', ועד"ז נאמר כאן אתם נצבים לפני הוי' לפני דוקא כענין ותעמוד לפני המלך וכמ"ש עד יעבור עמך הוי' כמ"ש בד"ה האזינו השמים וזהו שהתפלה נקי סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה בד"ה יונתי ונודע שהמל' נק' תפלה כמ"ש ואני תפלה וזהו"ע ארוממך אלקי המלך עמ"ש בביאור ע"פ כי אתה נרי.

(6) ב"מ לת. אמר רב כהנא אדם רוצה בקב שלו מתשעה קבים של חבר

(7) רש"י שבת לא. ד"ה דעלך סני לחברך לא תעביד - ריעך וריע אביך אל תעזוב (משלי כז) זה הקב"ה אל תעבור על דבריו שהרי עליך שנאו שיעבור חברך על דברך ל"א חברך ממש כגון גזלה גנבה ניאוף ורוב המצות:

(8) משלי כז י. רַעְעָה (ורעה) [רַעְעָה] אֲבִיךָ אֶל־תַּעֲזֹב וּבִית אֲחִיךָ אֶל־תִּבּוֹא כִּי־וָיָה עֹבֵר שָׁכֵן קָרוֹב מֵאָח רֵחוֹק:

רש"י ד"ה רעד. ורע אביך הקב"ה שנקרא רע לישראל ורע אביך שחיבב את אבותיך:

שמות רבה רפכ"ז. וישמע יתרו, הקדא הוא דכתיב (משלי כו, י): רעף ורע אביה אל תעזב, רעף זה הקדוש ברוך הוא, כמה דאף אמר (תהלים קכב, ח): למען אחי ורעי. ורע אביה, זה אברהם, שנאמר (ישעיה מא, ח): ורע אברהם אהבי

(9 ברכות מט. איתיביה לוי לרבי, "על הארץ ועל המזון!" — ארץ דמפקא מזון. "על הארץ ועל הפירות!" — ארץ דמפקא פירות. "מקדש ישראל והזמנים!" — ישראל דקדשינהו לזמנים. "מקדש ישראל וראשי חדשים!" — ישראל דקדשינהו לראשי חדשים.

(11 תניא פרק ה. כי כמו שהלחם הגשמי זן את הגוף כשמכניסו בתוכו וקרבן ממש, ונהפך שם להיות דם וקשר כפשוטו, ואזי יתנה ויתקנים,

(12 סנהדרין קג: א"ר יוחנן משום רבי יוסי בן קסמא גדולה לגימה שהרחיקה שתי משפחות מישאל שנאמר (דברים כג, ה) על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים ורבי יוחנן ידיה אמר מרחקת את הקרובים ומקרבת את הרחוקים ומעלמת עינים מן הרשעים ומשרה שכינה על נביאי הבעל ושגגתו עולה זדון מרחקת את הקרובים מעמון ומואב ומקרבת את הרחוקים מיתרו דאמר ר' יוחנן בשכר (שמות ב, כ) קראן לו ויאכל לחם זכו בני בניו וישבו בלשכת הגזית שנאמר (דברי הימים א ב, נה) וממשפחות סופרים יושבי יעבץ תרעתים שמעתים סוכתים המה הקינים הבאים מחמת אבי בית רכב וכתיב התם (שופטים א, טז) ובני קיני חותן משה עלו מעיר התמרים את בני יהודה מדבר יהודה אשר בנגב ערד וילך וישב את העם.

(13 נחמיה ח י. ונאמר להם לכו אכלו משמנים ושבתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו פיקדון השנים לאדנינו ואלתעצבו פיקדונת יהוה היא מעצבם:

(14 בית יוסף או"ח סימן תקפ"ג. כתוב בהג"א אנו נוהגין לאכול ראש איל ודבש חי ומטבילין את הראש בדבש. ובמרדכי דמסכת יומא כתוב בשם הגאונים על ראשי כבשים שאנו אוכלים כדי שישמיענו הקב"ה לטובה בר"ה וישימנו לראש ולא לזנב ומה שאנו אוכלין טוסנית ובשר שמן ושותין דבש וכל מיני מתיקה כדי שתהא השנה הבאה עלינו מתוקה ושמיינה וכ"כ בספר עזרא אכלו משמנים שתו ממתקים :

שולחן ערוך הרב שם סעיף ד. ויש נוהגים לטבל פרוסת המוציא בדבש ויש אוכלין רמונים ואומרים נרבה

זכויות כרמון ונוהגין לאכול בשר שמן ולשתות דבש וכל מיני מתיקה כדי שתהא השנה הזאת מתוקה ושמיינה וכן כתוב בעזרא אכלו משמנים ושתו ממתקים:

(15 וילך לא י-יב. ויצו משה אותם לאמר מקץ י שבע שנים במעד שנת השמטה בתג הסכות: בכוא כל-ישראל לראות את-פני יהוה אלוקיך במקום אשר יבחר תקרא את-התורה הזאת נגד כל-ישראל באזניהם: הקהל את-העם האנשים והנשים והטף ונרץ אשר בשעריך למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את-יהוה אלהיכם ושמרו לעשות את-כל-דברי התורה הזאת:

סידור רלה: והנה, ביום כפור כתיב לפני הוי' תטהרו, פי', עדיין לא נתגלה בחי' הוי' דעצמות הכתר עליון למטה, אלא הוא בבחי' העלם והסתר בעצמות אא"ס בקול שופר כו'. כי הנה, בעשי"ת לא עשו רק התעוררות בלבד בעצמות א"ס ב"ה שיהיה נגלה בו הרצון אח"כ, אבל בסוכות כבר מתגלין כל המקיפים מבחי' העלם לגילוי אור ממש כו' כידוע. וזהו בכסא ליום חגנו, בר"ה במכסה והעלם, בבחי' עליות עילוי אחר עילוי להתעורר למעלה בעצמות כו', עד נעילה דיום כפור כו', שמתחיל לבא להמשך למטה, עד שבחג הסכות מתגלין ממש, ולכך אז זמן שמחתנו דוקא, על דרך משל היוצא מבית השביה שישמח כו', כמו כן בהיות שהיה מוסתר ונעלם מאד מהארת אור א"ס בכתר עליון, כשנתגלה יהיה אורה ושמחה כו', וד"ל. לכך זמן ניסוך המים בחג כו', כמ"ש למעלה בענין ומעין יצא מבית ה' כו', והוא ג"כ מ"ש ושאתם מים בששון ממעיני הישועה בחג, שענין ניסוך המים הוא למלאות כל החסרונות כו' כמ"ש וזרקתי עליכם מים טהורים כו' וד"ל.

לקוטי תורה ר"ה נד עמוד ד. ואזי כתיב לפני ה' תטהרו למעלה מבחי' הוי' כנ"ל, עד שמזה נמשך ליום חגיגנו הוא חג הסוכות שהוא זמן שמחתנו התגלות השמחה, ותהיה השמחה גדולה לאלקים ביתר שאת בגילוי רצון העליון ב"ה ע"י בחי' בכסא שהוא ההסתלקות שבתחלת ליל ר"ה, וכמשל היוצא מן השביה ששמחתו הוא ביתר שאת ובכפלים, ולכן כתיב ושאתם מים בששון שהוא ענין ניסוך המים בחג על המזבח שהם המשכת גילוי מים טהורים שאמר הכתוב וזרקתי כו':

ד"ה לולב וערבה תרס"ו. וזהו"ע סוכה שהוא גילוי בחי' המקיף, שז"ע צל וסכך הסוכה כו'. דהנה, בר"ה ממשיכים הרצון על עולמות, דז"ע הרצון למלוכה שממשיכים בר"ה, ואין מלך בלא עם, וממילא נמשך

הרצון על העולמות. והגילוי הוא בסוכות, וכמ"ש תקעו בחדש שופר בכסא ליום חגיגו, דבר"ה ויוהכ"פ הוא עדיין מכוסה ונעלם, דהגם דביוהכ"פ נמשך האור, אבל ההמשכה הוא למעלה עדיין, ואינו נמשך למטה, והגילוי למטה הוא בסוכות, שז"ע ליום חגיגו כו'. אמנם הגילוי הוא בבחי' מקיף, ובכדי שיאיר בבחי' פנימיות זהו ע"י הלולב. דהנה, הלולב הוא המשכת הדעת בנוק' דז"א העומדת בחזה דז"א, והיינו בבחי' כתר מל' שכנגד חזה דז"א כו', והוא המשכת בחי' או"פ כו'. ולכן צ"ל נטילת לולב בסוכה והיינו שהפרימ נמשך בבחי' פנימיות כו'. ולכן ביו"ט הראשון של חג שחל בשבת, אין לולב דוחה שבת. ההנה ידוע דבשבת נמשכים המקיפים בפנימיות. וזהו הטעם שאין תפילין בשבת להיות כי התפילין הן בחי' מקיפי' לד' מוחין, ולכן בולטים ע"ג הראשי, ובשבת המקיף מאיר בבחי' פנימיות, ולכן אז נטילת לולב, כי בלא"ה מאיר המקיף בפנימי כו'. ובזמן ביהמ"ק היו נוטלין, כי יש כמה מדרי' במקיפי, ובשבת שהמקיף מאיר בפנימיות, נמשך בחי' מקיף פנימי ועליון יותר, ולזאת הי' נטילת לולב גם בשבת, בכדי להמשיך בחי' המקיף כו'. אך זהו דוקא בזמן הבית, שהי' בכח להמשיך בחי' מקיף העליון ג"ב, לכן הי' לולב דוחה שבת בכ"מ (וע' בלקו"ת ד"ה יו"ט של ר"ה הטעם מה שדחה גם בגבולין) (ודוקא ביו"ט ראשון להיות שאז עיקר הגילוי כו'), אבל עכשיו אינו דוחה, כי בזה"ג א"א להמשיך בחי' המקיף עליון שיאיר בגילוי, דבחי' זו אינו נמשך עתה בפנימיות ע"י לולב גג, ומה שאפשר עתה להמשיך ע"י הלולב, נמשך בשבת בלא"ה, ולכן עכשיו אין לולב דוחה שבת גם ביו"ט ראשון כו'.

(17) תהלים פא ד. תקעו בתקדש שופר בפסח ליום חגנו:

ראש השנה ת. ורבי אליעזר היא, דאמר בתשרי נברא העולם. רב נחמן בר יצחק אומר: לדין, דכתיב: "מראשית השנה ועד אחרית שנה", מראשית השנה נידון מה יהא בסופה. ממאי דתשרי הוא? דכתיב: "תקעו בתקדש שופר בפסח ליום חגנו", איזהו חג שהתקדש מתפסח בו — הוי' אומר זה ראש השנה. וכתב: "כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב".

(18) שופטים ט יג. ותאמר להם הגפן הקדלתי את-תירושי המשמם אלהים ואנשים והלקתי לגוע על-העצים:

(19) ברכות לה. דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: מנין שאין אומרים שירה אלא על הנין? —

שנאמר: "ותאמר להם הגפן הקדלתי את תירושי המשמם אלהים ואנשים", אם אנשים משמם, אלהים במה משמם? מפאן שאין אומרים שירה אלא על הנין!

(20) מלאכים ב כה ט. וישירך את-בית-יהוה ואת-בית המלך ואת כל-בתי ירושלים ואת-כל-בית גדול שרף באש:

(21) מגילה כז. "ונאת כל בית גדול שרף באש" — רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי, חד אומר: מקום שמגדלין בו תורה, וחד אומר: מקום שמגדלין בו תפלה. מאן דאמר תורה, דכתיב: "ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר". ומאן דאמר תפלה, דכתיב: "ספרה נא הגדולות אשר עשה אלישע",

שה"ג רמ"א או"ח סימן תקפ"ד ס"א. הגה ונוהגין לומר אבינו מלכנו על הסדר ואם הוא שבת אין אומרים אותו (ר"ן פ"ב דר"ה וריב"ש סי' תקי"ב)

שולחן ערוך הרב שם סעיף ה. אין אומרים אבינו מלכנו בשבת מפני שאסור לתבוע צרכיו בשבת ואפילו בערב שבת במנחה אין אומרים אותו:

(22) ד"ה זה היום תשמ"א. ספר המאמרים מלוקט חלק ג קד. (ז) וזהו זה היום תחלת מעשיך כו' כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקבי דמלת כי פירושה נתינת טעם על מה שקדם לומר זה היום תחלת מעשיך. דהנה החיבור דזה"ו וכה"ש שבאדם (שעי"ז הוא ממשיך הגילוי דזה"ו גם בבחי' כה"ה דהעולם) הוא ע"י עבודתו בלימוד התורה ובקיום המצוות. דעסק התורה שייך (בעיקר) להנשמה (זה), וקיום המצוות שנתלבשו בדברים גשמיים שייך (בעיקר) לביורור וזיכוך הגוף, וע"י העבודה בעסק התורה וקיום המצוות (ועד שנעשים ענין אחד, מכיון שכל אחד מסייע להשני), נעשה החיבור דזה"ו עם כה"ה. וזהו כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, חק קאי על התורה ומשפט על המצוות (כמבואר בלקו"ת). דזהו חק לישראל גו' משפט לאלקי יעקב, דבתורה (חק) אומר ישראל ובמצוות (משפט) אומר יעקב, כי התורה היא הבנה והשגה, ולכן שייכת לישראל אותיות לי ראש, ומצוות שקיומן הוא בכח המעשה של האדם שייכות ליעקב מלשון עקבי. וגם יעקב הוא על שם וידו אווזת בעקב גו"י, וי"ל שזהו שהמצוות נתלבשו בדברים גשמיים דעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו. וזהו זה היום תחלת מעשיך כו' כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, דחק לישראל גו' משפט לאלקי

יעקב" הוא נתינת טעם על זה היום תחלת מעשיך, היינו דהמשכת וגילוי עצמות אוא"ס (זה"ה) בהעולם (מעשיך) ע"י האדם שנברא בהיום דר"ה (היום) הוא ע"י חק לישראל גוי משפט לאלקי יעקב, לימוד התורה וקיום המצוות.

(23) אור התורה דברים חלק ג ר"ה עמוד א' תלב. אור התורה דברים חלק ג דרושים לר"ה עמוד א' תלב. זה היום תחלת מעשיך. עיין מ"ש בבוכ' תרט"ו בתחילתו ע"פ וידבר משה אל ראשי המטות לאמר זה הדבר, בענין כל הנביאים נתנבאו בכה ומשה נתנבא בזה, ע"ש סעי' י"ד וסעי' ט"ו, ושם ג"כ ענין בכ"ה באלול נברא העולם הבריאה בבחי' כה, ור"ה נק' זה היום להמשיך בחי' זה, ע"ד וזה הדבר במד"ר פי תצוה ר"פ ל"ח, ועמ"ש ג"כ בבוכ' המתחיל הגהות לד"ה כל המשמח את החתן דף תנ"ב ע"ב ודף תנ"ג בענין לאמר זה הדבר, ומשם יובן בתוס' ביאור ענין ר"ה שנק' זה היום והנה י"ב ר"ח הם כנגד י"ב שבטים, וא"כ י"ב ראשי המטות כנגד י"ב ראשי חדשים וגם י"ב שבטים נק' זה מנין י"ב כמ"ש במד"ר, ועיין מש"ל דנה"א ע"א קיצור מהדרוש ראשי המטות הנ"ל. והנה הזי"ן עם שרומז לו' חדשים י"ל שמורה ג"כ על ר"ה שנק' חודש השביעי, וגם כולל זו' חדשים מניסן עד תשרי, ואח"כ ה' הם חדשים שאחר תשרי עד סוף אדר, וזהו שנקי זה היום, וכמו לאמר זה הדבר נאמר גבי נדר והתרת נדר, כמו"כ בר"ה יש התרת נדרים ער"ה, וע"ש בד"ה ראשי המטות שכדי להמשיך זה הדבר צריך ליזהר מדי כתות שאין מקבלים פני שכינה, ספ"ז דסוטה דמ"ב ע"א, וכל ד' כתות הנ"ל פגמם הוא בענין הדבור ע"ש פט"ז ובר"ה שער הקדושה ר"פ י"ג, כמו"כ בר"ה שהוא בנין עולם הדבור, וכמרומו ג"כ במד"ר ר"פ כ"ט ע"פ לעולם ה' דברך נצב בשמים דקאי על ר"ה יעו"ש, ע"כ צריך האדם לשוב מדי בחי' הנ"ל הפוגמ' בהדבור, שפוגמ' בד' אותיות אד' כו' וקוצץ היחוד דשם אד' עם שם הוי' וע' מ"ש בלק"ת בד"ה כי כארץ תוציא צמחה בענין כן אד' הוי' יצמיח צדקה ותהלה ושם דשם אדי מאיר בר"ה ושם הוי' בניקוד אלקים ביוהכ"פ, ע"כ צריך קודם ר"ה לשוב מן שמץ של ד' כתות הנ"ל כו', והנה בר"ה הוא בנין המל', ועיין בד"ה ראשי המטות הנ"ל פ"ד שהמל' הוא יחות שזהו בחי' הודאה. והנה בר"ה נאמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו בצלמנו הוא יחו"ע וכמש"ש בסידור בדרוש ברהמ"ז ד"ה ת"ר מניין שברכת הארץ לברהמ"ז מן התורה מתחלת בנודה לך, וברכת הזן הוא בחי' ברכה שלמעלה מהודאה, ומקדימין ברכת הזן שכדי להיות בחי' הודאה נודה לך צ"ל בחי' ברכה והמשכה עליונה מלמעלה תחילה ע"ש בד"ה אך הנה עדיין, ע"כ צ"ל ב'

הבחי' בצלמנו כדמותנו, ועוד י"ל כי אע"פ שר"ה הוא עיקר בנין המל' שם אד', מ"מ הוא ג"כ בנין זו"ל יחד שז"א נקי מלכא, וזהו ענין מלכיות וזכרונות, יחוד שם אד' עם שם הוי', שילוב הוי' באד', שזהו"ע ה' מלך וע"כ זהו ע"י ב' הבחינות בצלמינו כדמותנו, ועיין בלק"ת פ' תבא בד"ה היום הזה ושם פ"ג פי' את ה' האמרת היום שעשיתי אותו אומר מאמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו יעו"ש ועד"ז יש לפרש זה היום תחלת מעשיך, פי' תחלת מעשיך היינו מאמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. (ב) עיין בלק"ת בד"ה והי' ביום ההוא יתקע ספ"ד, שלכן צ"ל תקיעת שופר בר"ה בשופר של איל שהוא בחי' בהמה ולא די בצעקה מפנימי' הלב של האדם, ובעסק התפילה זהו כדי שיבא ההשפעה בגשמיות שהוא בחי' בהמות. לכן צ"ל ע"י שופר מבחי' בהמה, רק של פרה פסול מפני שהוא דין כו', וא"כ יש להעיר ממ"ש בד"ה להבין ענין ברכת חתנים דחורף תקס"ג שבחי' מ' נק' רוח הבהמה היורדת למטה דהיינו שם ב"ן גימט' בהמה שיוורד להחיות ביי"ע וזו היא ירידה גדולה, ירידת הזיו מקורו להיות נמשך להחיות בעלי גבול, גם עד"ז בהמה רבה שלפני האצילות הוא ג"כ ירידה גדולה, ועיין בלק"ת פי פנחס בד"ה את קרבני לחמי דרוש השני מענין ירידת הזיו, משא"כ רוח האדם שם מ"ה הוא העולה למעלה להבטל באור א"ס, וע"כ כדי להמשיך החיות בבי"ע שזהו בחי' רוח הבהמה כו', לכן צ"ל בשופר שמבחי' בהמה דוקא, וגם לכן אמרו לפני מלכיות לשבח שמביאין רא' מן התורה שכן צ"ל, והיינו כמו שע"י קרבן מהבהמה מתעלה שם ב"ן אח"כ לבחי' שם מ"ה, ועי"ז יש ג"כ עליי לשם מ"ה, כי שורש ב"ן מס"ג מבחי' עולם התוהו שלמעלה מהתיקון. וזהו בחי' שופר שהוא בינה שלמעלה מז"א, וגם יוהכ"פ זהו עלי' יתירה לבחי' שלמעלה מהתוהו והתיקון, ולכן אין בו אכילה ושתיה שהוא למעלה מהבירורים, וכ"ז ע"י בירור שם ב"ן תחילה, עיין מזה בהקיצור ע"פ ראשי המטות לעיל דנ"ה סעי' ב' ובהערה לסעי' ט', ולפי"ז י"ל ענין יתקע בשופר גדול ר"ל של בחי' בהמה רבה שם ב"ן שלפני האצילות שהוא מל' דא"ק ואם שצ"ל מאיל י"ל זהו בחי' כשב שלמעלה מבחי' כבש כמ"ש עיין בלק"ת פ' אמור לענין פי' ובאו האובדים, עיין בהקיצור ע"פ עולת תמיד סעיף ד', והוא לעיל דף נ"ד. בבוכ' בה"ז דף כ"ד, ענין פה פאה שופר ר"ה ושם דף תכ"ב סע"ב מענין שופר גדול שע"ז יומשך הדבור ג"כ בבחי' אתוון רברבן שתתעלה ה' תתאה ע"ד ה' עילאה בחי' ביום ההוא יהי' כו'. (ג) וה' האמירך היום כמ"ש ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, וג"כ פי' אחד שאין כיוצא בו, עמ"ש בבוכ' יהושע דרפ"ח ע"ב, ע"פ הזח"ב תרומה קס"ט ב' שבישראל למטה נמשך כל מה שיש באצילות למעלה משא"כ כו' ולכן

חטא חטאה ירושלים, משא"כ עו"ג אף שחוטאים אין כלום, הרי מודו"מ של ישראל מעוררים למעלה מעלה, משא"כ כו', וא"כ אין כיוצא בו, ולכן נאמר אני אמרתי אלקים אתם ולע"ל יהי הוי' שמם כו'. בעניין את ה' האמרת היום לשון לבוש פורפירא כי מל' נק' לבוש כמ"ש ה' מלך גאות לבש, ועיין מזה בהביאור ע"פ וכל העם רואים את הקולות. ובלק"ת בד"ה נשא פ"ג, ומבואר בד"ה ביום השמיני עצרת בן חכם פ"ב שיש במל' ב' בחי', היינו חיצוניות המל' מה שמחיי העולמות שבבחי' זו אין העון מסך מבדיל כו', ונראה שבחי' זו נק' מלך אלקים על גוים, ואפ"ל שמ"מ לבחי' זו שייך ז' מצות שנצטוו בני נח, שע"ז יומשך חיות העולמות הנמשך ע"י ז' מדות, והיינו מבחי' חיצוניותו של ז' המדות שלכן הם הנקראים ימי החול, כמ"ש בסידור שער היו"ט ע"פ הזהר אמור דצ"ד, והם המתלבשים במט"ט שרו של עולם, ובמא"א אות זי"ן סעי' י"ג ז' מצות בני נח בסוד זמ"ל קדמאין כנגדם ע' אומות, כל אחד כלול מי"ד, ויותר י"ל שזהו כנגד ע' שרים, ולפ"ד המא"א י"ל מפני שמקבלים מזמ"ל הנ"ל, ועיין בלק"ת פ' ראה בד"ה וכל בניך פ"ג בענין ע' תלויה שבתיתב מיער תילים סי' פ', שבחי' ע' הנ"ל מאיר עליהם בבחי' מקיף, כענין לבונה, נמצא לבוש זה דחיצוניות המל' מה שנמשך ע"י מקיף דע' תלויה זה הלבוש הוא מסתיר מאד, כי החושך יכסה ארץ, אבל ואנכי נטעתיך שורק, ז' מצות עם שורק הם תרי"ג ואם ז' מצות דרבנן הם תר"ך בחיי כתר הרי ממליכים הלבוש מלי מבחי' כתר, וזהו כענין, הנזכר במד"ר פ' ויקרא פי שהם המליכוהו על הים באמרם ה' ימלוך לע"ו שהוא לבוש מלכות מבחי' פנימיות המל' שנעשו בו ניסים נפלאים, והפך ים ליבשה כו', על לבוש זה חקק כל זה שבתורה דהיינו הארת א' דאנכי שמאיר במל' הנקי ז', זהו את ה' האמרת היום לבוש יפה ונאה, ועיין לקוטי תורה בשיר השירים בד"ה יונתי בחגוי בפירוש יפתי עיין שם פרק ג', ובהביאור שם פרק ג' ובהביאור השני פרק ב', ועיין מ"ש בדרוש ואולם חי אני וימלא כבוד ה' דכבוד הוא ג"כ לבוש, אך צריך להמשיך להיות ברוך כבוד ה' ממקומו ושרשו מבחי' מה שעלה במחשבה הקדומה הלבוש דאנא אמלוך כו' וע"ש בפ' איה מקום כבודו.

לקוטי תורה נצבים מז: (וזהו ואמרתם כה לחי ופי' בזח"ב ר"פ וארא (דכ"ג ע"ב) יו"ט דר"ה הוה לקשרא כה לחי כו'. וכן משמע בגמרא פ"ק דר"ה (די"ח ע"א). והנה ארז"ל כל הנביאים נתנבאו בכה היא בחי' מל' שנקרא אספקלריא דלא נהרא בחי' כדמותנו. וזהו ענין בכ"ה באלול נברא העולם בבחי' כה כדמותנו להיות נראה העולם ליש ודבר, ואח"כ צ"ל ביטול היש ע"י

קבלת עול מלכות שמים ועי"ז לקשרא כה לחי, והיינו כמ"ש ואולם חי אני וימלא כבוד ה' וכן"ל. וזהו ענין יחיד חי העולמים מלך כו'. וע' בזח"א תולדות (קל"ה ב') בענין באר לחי רואי (וישלח קע"א ב') בענין כה לחי. והתקשרות ויחוד זה זהו בר"ה שבו נברא האדם שבו נאמר ויפח באפיו נשמת חיים ע"כ הוא יכול להמשיך יחוד זה דבחי' כה לחי. והיינו ע"י ואמרתם ע"ד כי אמרתי עולם חסד יבנה אמ"ר ר"ת אש מים רוח תורה עבודה גמ"ח כמבואר בד"ה לסוסתי בשה"ש וכן קול השופר כלול מג' בחי' אמ"ר. והנה בט"ב איכה ישבה בדד אי כ"ה כמ"ש בפ' תרומה (דף קמ"ג ע"ב ע"ש) וברבות ע"פ איכה ישבה אוי לכה. ופי' ישבה בדד היינו ההפך מבחינת כה לחי כ"א ובפשעכם שולחה אמכם. כמ"ש ברבות בראשית (ס"פ י"ט) בשלוחין כו' בגרושין כו' איכה ישבה כו'. ועיין בת"ז סוף תיקון י"ט. ועמ"ש בד"ה ואשה כי תדור נדר גבי איכה תרעה. אך הנה על ידי הבכיה רחל מבכה כו' מעוררים רחמים להיות נמשך אח"כ באלול יג"מ הרחמים שע"ז יומשך בר"ה להיות ואמרתם כה לחי כנ"ל, ועמ"ש במ"א בד"ה ת"ר נר חנוכה בש"א כו' איך שיש מעלה באספשא"מ שיכולים לראות בה מה שאין רואים באספה"מ. ולכן אמר ישעי' ואראה את ה' לפי שנתנבא בכה שהוא אספשא"מ ומשה שנתנבא בזה אמר כי לא יראני כדאיתא בגמ' ספ"ד דיבמות (דמ"ט). ומזה יובן איך שאע"פ שבחי' זה ובחי' חי הוא למעלה מבחי' כה עכ"ז יש ג"כ מעלה יתירה בבחי' כה ואספשא"מ שע"ז יבוא לבחי' בכל מאדך, ועיין ברבות פ' וירא פ' נ"ו ע"פ נלכה עד כה. וזהו ענין התשובה כמ"ש סד"ה הראיני את מראיך וזהו ענין ואמרתם כה לחי כו' להיות התחברות ב' הבחי' יחד.

(25) היום יום כט אלול. יום הולדת את הצ"צ - שנת תקמ"ט.

(26) שיחות קודש תש"מ עמוד 1136. דער רבי נשיא דורינו האט דערציילט, אז בשעת דער צ"צ איז געבארן געווארן, ווי דערמאנט פריער, ערב ראש השנה פון דעם יאר תקמ"ט האט דעמולט דער אלטער רבי געזאגט באותו היום א מאמר חסידות, וואס תוכנו - אדער לשינו - איז געווען די ערשטע דריי פרקים פון תניא, וואס דערנאך איז דאס געווארן די ערשטע דריי פרקים פון ספר התניא. וואס תניא הויבט זיך דאך אן מיט "משביעין אותו תהי צדיק", אז א אידישע נשמה, איידער זי גייט ארויס אין אויר העולם - איז "משביעין אותו תהא צדיק" און ניט זיין דער היפך דערפון...

(27) נדה ל: ת"ש בסוד אלוה עלי אהלי וכיון שבא לאויר העולם בא מלאך וסטר על פיו ומשכחו כל התורה כולה שנאמר (בראשית ד, ז) לפתח חטאת רובץ ואינו יוצא משם עד שמשיביעין אותו שנאמר (ישעיהו מה, כג) כי לי תכרע כל ברך תשבע כל לשון כי לי תכרע כל ברך זה יום המיתה שנאמר (תהלים כב, ל) לפניו יכרעו כל יורדי עפר תשבע כל לשון זה יום הלידה שנאמר (תהלים כד, ד) נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשו ולא נשבע למרמה ומה היא השבועה שמשיביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע ואפילו כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה היה בעיניך כרשע

(28) היום יום ו אדר שני. מקובל אצל זקני אנ"ש: ספר התניא הוא לקוטי עצות מה שענה רבינו הגדול לאנ"ש על יחידות בשנות תק"מ תקנ"ן. בקיץ תקנ"ב התחיל לסדר את ספר התניא בצורתו כמו שהוא עתה לפנינו. תקנ"ג כבר היו העתקות רבות ממנו, ובמשך הזמן נשתבשו, וגם התחילו לזייפו. ומהאי טעמא נזדרז רבינו למסרו לדפוס. יש נ"א: עשרים שנה כתב רבינו את ספרו התניא, ודייק בכל תיבה ותיבה. בשנת תקנ"ה כבר הי' צרוף וזקוק, ואז נתן רשות להעתיקו, וכשרבו ההעתקות וגשתבשו מסרו לדפוס. הצ"צ סיפר אשר, בר"ה הראשונה לחייו – שנת תק"ן – אמר רבינו הגדול דרוש משביעין אותו תהי צדיק כו', והוא הוא שלשת פרקים הראשונים של ספר התניא,

(29) יבמות סא. תנא, וכן ה"ה רבי שמעון בן יוחאי אומר: קברי גוים אינו מטמאין באהל, שפ"אמר: "ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם". אתם קרויין אדם, ואין הגוים קרויין אדם.

(30) סנהדרין לז. שכן מצינו בקין שהרג את אחיו שנאמר (בראשית ד, י) דמי אחיך דמו ודם זרעותיו דבר אחר דמי אחיך שהיה דמו מושלך על העצים ועל האבנים לפיכך נברא אדם יחידי ללמדך שכל המאבד נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו איבד עולם מלא וכל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא

(31) אסתר ט כת. והימים האלה נזכרים ונעשים בכל-דור ודור משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך הנהלים ונזכרם לא יסופו מנצח:

תיקון שובבים להרמ"ז (יד.) ראה בסוף.

לב דוד (להחיד"א) פרק כ. וכאשר דבר בקדשו הרב השלם הרב רבי משה זפוטא זכרוננו לרחמי העולם הפא בספר תקון שובבים. וכתב, שנהו סוד והימים האלה נזכרים ונעשים. שבהזכר זכרם למטה, נעשים בפועל למעלה, וזה בכל דור ודור, כי בן קימו למעלה מה שקבלו למטה עד כאן דברי הרב רבינו משה זפוטא זכרוננו לברכה, ועוד האריך ע"ן שם: ויתכן שנה נכלל בנוסח שתקנו רבותינו זכרונם לברכה. אשר עשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. פירוש דבימים ההם הגדיל ה' להשפיע שפע ישועה ורחמים ואתרחיש להו ניסא. וגם בזמן הזה מתחדש השפעת הרחמים, והנהו וקרוי"י פאשר היתה באמנה בימים שנעשה הנס, ואפשר, שנה פננת הכתוב. הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו, הפננה כי אור הסוד הנשפע בנס, הן מזהיר"ן עולת תמיד ביום ההוא, מידי שנה בשנה, שנות דור ודור, והינו דקאמר כי לעולם חסדו.

(32) לקוטי תורה שה"ש נ: , וענין שמים חדשים היינו כמ"ש בד"ה שובה ישראל ע"פ וידעת היום כו' בשמים ממעל כו' שגם בנשמה יש שמים וארץ שכל ומדות כו' וי"ל שהם ח"י ונר"נ כנ"ל. ובד"ה שוש אשיר נתבאר איך נשמת אדה"ר מתחדש בכל ר"ה כי ר"ה יום ברוא אדה"ר ומבואר לעיל שהנשמה יש בה מבחי' שמים וארץ וה"ז כענין התחדשות בחי' שמים וארץ גם הנה אדה"ר הוא חכמה עילאה כמ"ש בד"ה מי יתנך והתחדשותו י"ל מבחי' כי לא אדם הוא א"א כו' וע"כ שמים וארץ חדשים שהם רו"ש חדשים שנמשכים ממקורם באתעדל"ע כי הרצוא דשמים שמבחי' יחידה חיה הרי מתחדש בר"ה וכמ"כ השוב שמבחי' ארץ כו' וזהו ענין | יום תרועה כי התרועה, רו"ש תכופים שזהו רו"ש כמו שמיוחדים ביחוד גמור בחי' מטי ולא מטי שאין השוב נפרד כלל מהרצוא כו', גם ענין ועשיתם עולה ועמ"ש ע"פ והקרבתם עולה אשה.

(33) סנהדרין לח: א"ר יוחנן בר חנינא שתיים עשרה שעות הוי היום שעה ראשונה הוצבר עפרו שניה נעשה גולם שלישיית נמתחו אבריו רביעית נזרקה בו נשמה חמישית עמד על רגליו ששית קרא שמות שביעית נזדווגה לו חוה שמינית עלו למטה שנים וירדו ארבעה תשיעית נצטווה שלא לאכול מן האילן עשירית סרח אחת עשרה נידון שתים עשרה נטרד והלך לו שנאמר (תהלים מט, יג) אדם ביקר בל ילין

(34) רמב"ם הלכות קידוש החודש פרק ז הלכה א. אין קובעין לעולם ראש חדש תשרי לפי תשובון זה לא באחד בשבת ולא ברביעי בשבת ולא בערב שבת. סימן להם אד"ו. אלא פשיטה מולד תשרי באחד משלושה ימים האלו קובעין ראש חדש ביום שלאחריו. פיצד. הרי שנה המולד באחד בשבת קובעין ראש חדש תשרי יום שני. ואם הנה המולד ברביעי קובעין ראש חדש יום תמישי. ואם הנה המולד בפשי קובעין ראש חדש בשביעי:

טור או"ח סימן תכת. אפרש תחלה הימים שראויין לקבוע בהן ראש השנה אין קובעין ר"ה לא ביום א' ולא ביום ד' ולא ביום ו' וס' לא אד"ו ראש ואם חל מולד תשרי בא' מאלו הימים דוחין הקביעות ליום של אחריו ואפילו אם חל בבגה"ז שראוי לקבוע בהן אם המולד בחצי היום (שהוא י"ח שעות) ומחצי היום ומעלה נקרא מולד זקן ואין קובעין ר"ה ליום המולד ונדחה ליום של אחריו אבל היה המולד פחות מחצי היום אפילו רגע אחד קובעין אותו בו ביום

(35) יסוד עולם שער ד פרק ו. ראה בסוף.

תורת שלמה חק יג בא פרק ג. החדש הזה לכם ראש חדשים קביעת החודשים אינה אלא על פי החשבון לא עם ראיית הלבנה והראה שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר היה הענן מכסה אותם יומם, ועמוד האש לילה, ולא ראו בכלום שמש ביום ולא ירח בלילה (ראה תו"ש בראשי פ"ב-צו), וזה שאמר הכתוב ואתה ברחמך הרבים לא עזבתם במדבר את עמוד הענן לא סר מעליהם להנחותם ואת עמוד האש בלילה להאיר להם (נחם' ט). ומהיכן היו קובעין החדשים על פי ראיית הלבנה. אלא ודאי עיקר המצוה בכתוב על פי החשבון. והנה מסורת בידינו לעולם כי י"ב חדשי השנה ה' חדשים מהם כל אחד ל' יום. וחמשה מהם כל אחד כ"ט יום, ושנים מהם פעמים שהם לי יום והשני כ"ט יום, ושני חדשים הללו הם מרחשון וכסליו. ומסורת בידינו כי ר"ח תשרי ר"ה לשנים, וכן לכל חדש הלכה למשה מסיני כ"ט יום ומחצה ותשצ"ג חלקים ומפורש תמצא בכתוב (דברי הימים א' י"ב) ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל ראשיהם מאתים וכל אחיהם על פיהם. ואין לך דבר שצריך חכמה ובינה לקבוע עתים ומועדים כי אם החשבון שהוא סוד העבור. אבל ראית הלבנה דבר ידוע. כי כשהלבנה נראית הכל יודעין שהוא ר"ח, וחג המצות בט"ו, ור"ה באחד בתשרי, ויו"כ בעשרה בן, וסוכות

בט"ו בו, אבל החשבון אינו אלא לחכמים מחשבין ומודיעין לישראל והם עושין על פיהם. וזה שכתב לדעת מה יעשה ישראל ראשיהם מאתים וכל אחיהם על פיהם יצאו ועל פיהם יבאו. וכן תמצא מדבר דוד ליהונתן שאמר (שמואל א' כ') הנה חדש מחר ואני אשב עם המלך, ומהיכן היה דוד יודע שמחר חדש, לולא שעל פי החשבון היו קובעים, ואולי לא תראה הלבנה ולא יקבעו מחר חדש, ולא עוד אלא שהדבר מוכיח שהיו קובעים ב' ימים ר"ח. שנאי (שם) ויסתר דוד בשדה ויהי החדש וישב המלך על הלחם ולא דבר שאול מאומה ביום ההוא כי אמר מקרה הוא וגו' וכתוב ויהי ממחרת החדש השני ויפקד מקום דוד ולא יתכן לומר כי ר"ח אחר הוא לפיכך קראו החדש השני. שנאמר ויאמר שאול ליהונתן בנו מדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום אל הלחם. ויקם יהונתן מעל השלחן בחרי אף ולא אכל ביום החדש השני לחם. הלא הדבר מוכיח שהיה באותו חודש שני ימים של ר"ה, כמנהגינו עד עכשיו בעת החדש יוצא). וכן היו נוהגין כל ישראל לקבוע חדשים על פי החשבון אלף ומאה שנים מימות משה רבינו ועד אנטיגנוס ראש גולה וראש סנהדרין. והיו בכלל תלמידי שנים והם צדוק וביתוס. (ראו אבות דרבי נתן נרחב ונר מיי) זכשדרש להם אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס, נכנס ספק בלבם וחשבו שאין עונש ושכר, ויצאו לתרבות רעה והתחילו לעורר בזה בקביעות הירח. ואמרו כי אין עיקר לקבוע חדשים על פי החשבון כי אם בראיית הלבנה. והוא הדבר הצודק והמכוון. והוצרכו חכמי הדור להכחיש דבריהם ולהודיע להם בראיות גמורות. וכן אמרו ז"ל (ר"ה כ"ה א') כך אמר ר' גמליאל לא תחושו לראיית הירח החשבון הוא העיקר, כך מקובלני מבית אבי אבא שאין חודש של לבנה פחות מכ"ט יום ומחצה ותשצ"ג חלקים. והנה דבריו הללו מוכיחין שלא היה ר"ג סומך על ראיית הלבנה כי אם על פי החשבון. ועוד משנה שלמה היא (ר"ה כ"ה ב') ראוהו בית דין וכל ישראל וחקרו העדים ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשיכה הרי זה מעובר. זו ראייה גדולה שלא היתה בידם עיקר ראיית הלבנה, שאילו היתה בידם עיקר ובראייה היו מקדשין איך אחרי ראייתם מעברים אותו. עוד גדולה מזו (שם שם א') באו שנים ואמרו ראינו בזמנו והיא אור שלשים - ובליל עיבורו שהיא מוצאי יום שלשים - לא נראה וקבלם ר"ג. ואילו היה ר"ג סומך על ראיית הלבנה ולא על פי החשבון בודאי שנתברר שכיון שלא נראה בליל עיבורו שהם עדי שקר. אלא ודאי ר"ג סמך על החשבון ולא על העדאת עדים. ומה שתמצא

לרז"ל (ר"ה כ"ד א') דמות צורת לבנות היו לו לר"ג בטבלא בעליתו בכותל שבהן היה מראה את ההדיוטות. הכונה בזה כי ר"ג עשה צורות הללו לבאר לתלמידי צדוק וביתוס ידיעתו במהלך הלבנה כל חודש וחודש. וכי הוא יודע בכל חודש וחודש באיזה צורה תולד. אם ארוכה אם קצרה וכמה תהיה נטויה בגלגל. ולאיזה צד תהיה נוטה. והיה בכל חדש וחדש מבאר לתלמידים ואמר להם הלבנה בזה החדש צורתה כך וכך ונטייתה כך וכך. ובאותה צורה שהיה מראה לתלמידיו היו מעידים בכל חדש. וכיון שראו כך חדש אחרי [אחר] חדש שנה אחר שנה, נתברר להם שאין העיקר אלא החשבון ובטלו דברי החולקין, ואף על פי שהיו מקבלים העדים זכר לדבר לא היתה סמיכת בית דין אלא על החשבון, ודברי הכל דת חק העבור הלכה למשה שהרשות ביד בית דין הגדול כשהוא גדול שאין למעלה הימנו בחכמה וביראת חטא ובקי בחדרי תורה וקביעת השנים. הרשות בידו לקבוע ולעבר כפי מה שיראה לו מחוקי סוד העבור. וזהו הדת שצוה הקדוש ב"ה למשה החדש הזה לכם עכ"ל. עיין שם בארוכה.

36) טור או"ח סימן תר בתחילתו. ביצה שנולדה ב"ט הראשון של ר"ה או שום ד"א שנתלש בו מן המחובר אסור גם בשני אע"ג דבשאר י"ט מותר בשני הכא אסור דתרווייהו חשיבי כחדא קדושתא ולענין זמן בליל י"ט ב' על הקידוש וביום השני על השופר כתב רש"י בתשובה רבותי אומרים שא"א זמן אלא בראשון דקדושה אחת הן וכחד יומא אריכא דמ

שולחן ערוך הרב שם סעיף ג-דאבל בשני ימים טובים של ראש השנה אינו כן אלא הן נחשבים כיום אחד ארוך וקדושה אחת הן אף לבני ארץ ישראל וביצה שנולדה בראשון או דבר שנתלש מן המחובר בראשון או דבר שניצד בראשון כשם שאסור בו ביום משום מוקצה ונולד כך אסור ביום שני שהם כיום אחד ארוך חוץ מלענין מת ביום שני כמ"ש בס' תקכ"ו:

ולמה הן נחשבים כיום אחד והרי אנו בקיאים בקביעות החודש ואנו יודעים שראשון עיקר משום דאף הבית דין עצמן שהיו מקדשין על פי הראייה היו עושין לפעמים שני ימים כיצד בראשונה כשהגיע יום ל' באלול היו כל ישראל והבית דין נוהגין איסור מלאכה וקדושת היום מבערב דשמא יבואו עדים למחר ויאמרו שראו הלבנה בלילה זו ויהיה היום ראש חודש תשרי והוא ראש השנה ונמצא שהלילה הוא יו"ט וביום היו הבית דין יושבין ומצפים לביאת עדים רואי הלבנה אולי יבואו וכל שעה

שיבואו ביום עד שתחשך היו מקדשין את החודש אותו היום והיה ראש השנה בו ביום ומאותו יום והלאה מונין ליום הכיפורים ולסוכות והיו תמיד רגילין לבוא קודם זמן מנחה דהיינו זמן הקרבת תמיד של בין הערבים פעם אחת נשתהו העדים מלבוא עד אחר המנחה והקריבו התמיד ונתקלקלו הלויים בשיר ואמרו שיר של חול שהיו סבורים שלא יבואו העדים עוד היום וכשבאו נמצא היום למפרע קודש ומאותו היום והלאה התקינו חכמים שלא יהיו הבית דין מקבלין את העדים אלא עד המנחה וכשיבואו לאחר המנחה יהיה אותו היום מן חודש העבר למנות אותו יום ל' של אלול ולמנות ליום הכיפורים ולסוכות מיום המחרת שיש כח ביד בית דין לעשות דבר זה שנאמר אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם אתם כתיב בלא וא"ו אתם אפילו מזידין. ומכל מקום אע"פ שאין מונין למועדות מיום זה וכחול הוא חשוב ויו"ט יהיה למחר אעפ"כ לא היו מזלזלים בו והיו גומרים אותו באיסורו בקדושת יו"ט עד הלילה מדברי סופרים כיון שמן הדין היה הוא ראוי להיות יו"ט מן התורה אלא שניתן רשות לבית דין לדחות ולמחר עושין יו"ט וראש השנה של תורה ואלו שני הימים הן קדושה אחת וכיום אחד ארוך ושניהם נקראים יום טוב של ראש השנה יום ראשון מדברי סופרים ויום שני מדברי תורה. והמקומות שהן חוץ לתחום של ירושלים היו צריכין לעשות שני ימים ראש השנה בכל שנה ושנה דשמא יבואו עדים אחר המנחה ונמצא ששני הימים הן קודש וכיום אחד הן חשובים שהרי קדושה אחת עליהם דהיינו קדושת ראש השנה ואחר יו"ט כשהיו השלוהין יוצאין והיו מודיעים לכל בני ארץ ישראל יום שהוקבע בו החודש והיו הכל מונין ממנו ליום הכיפורים ולסוכות. וכך היה הדבר נוהג תמיד עד שבטלו סנהדרין ובטל קידוש החודש על פי הראיה והתחילו לקבוע החדשים על פי החשבון ולפיכך הכל מונין מיום ראשון של ראש השנה ליום הכיפורים ולסוכות לפי שעל פי החשבון אלול לעולם חסר ואעפ"כ צריכין הן לקיים מנהג אבותיהם שהיו בזמן קידוש החודש על פי הראיה והיו עושין שני ימים טובים של ראש השנה אף בארץ ישראל והיו עושין אותו כיום אחד ארוך וקדושה אחת עליהן וביצה שנולדה בזה אסורה בזה מטעם שנתבאר שמא באו עדים אחר המנחה לפיכך אף שאין טעם זה שייך לזמן שקובעין חדשים על פי החשבון ולעולם יום ראשון הוא עיקר והוא יו"ט של תורה מכל מקום אין לזלזל ביום שני ולהקל בו מה שלא היו מקילין בו אבותינו:

מ"מ וצינונים שם. ד. משום דאף הב"ד עצמן: רש"י ביצה ה' ע"א ד"ה עד המנחה מ"א תר"א סק"א ועי' לשון הרמב"ם קידה"ח פ"ה ה"ח ובלשון תשובת רה"ג

(38) עקב יא י ב. אֶרֶץ אֲשֶׁר־יְהִנֶּה אֱלֹהֶיךָ דִּרְשׁ אֹתָהּ תִּמְלִיד עֵינֶי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי מְרִשִּׁית הַשָּׂנֶה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה: {ס}

(39) סנהדרין צג: כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וגו' אלא למאן דאמר סריסים ממש משתעי קרא בגנותא דצדיקי הא והא הוה בהו בשלמא למאן דאמר סריסים ממש היינו דכתיב (ישעיהו נו, ה) בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות אלא למאן דאמר שנסתרסה ע"ז בימיהם מאי טוב מבנים ומבנות אמר רב נחמן בר יצחק מבנים שהיו להם כבר ומתו מאי שם עולם אתן לו אשר לא יכרת אמר ר' תנחום דרש בר קפרא בצפורי זה ספר דניאל שנקרא על שמו מכדי כל מילי דעזרא נחמיה בן חכליה אמרינהו ונחמיה בן חכליה מ"ט לא איקרי סיפרא על שמיה אמר רבי ירמיה בר אבא מפני שהחזיק טובה לעצמו שנאמר (נחמיה ה, יט) זכרה לי אלהי לטובה דוד נמי מימר אמר (תהלים קו, ד) זכרני ה' ברצון עמך פקדני בישועתך דוד רחמי הוא דקבעי רב יוסף אמר מפני שסיפר בגנותן של ראשונים שנאמר (נחמיה ה, טו) והפחות הראשונים אשר לפני הכבידו על העם ויקחו מהם בלחם ויין אחד כסף שקלים ארבעים וגו' ואף על דניאל שגדול ממנו סיפר ומנלן דגדול ממנו דכתיב (דניאל י, ז) וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם ויברחו בהחבא והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה....

ב"ב יד: תנו רבנן, סדרן של נביאים: יהושע ושוףטים, שמואל ומלכים, ירמיה ויחזקאל, ישעיה ושנים עשר. מקדי הושע קדים; דכתיב: "תחלת דבר ה' בהושע" – וכי עם הושע דבר תחלה? ונלא ממשע וְעַד הוֹשֵׁעַ פְּמָה נְבִיאִים הָיוּ! וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שְׁהֵי תַחֲלֶה לְאַרְבָּעָה נְבִיאִים שֶׁנִּתְנַבְּאוּ בְּאוֹתוֹ הַפֶּרֶק – וְאֵלּוּ הֵן: הוֹשֵׁעַ וִישַׁעְיָה, עֲמוֹס וּמִיכָה; וְלִיקְדֵּמִיהָ לְהוֹשֵׁעַ בְּרִישָׁא! כִּינּוּ דְכָתִיב נְבוֹאֲתִיהָ גַבִּי חֲזִי זְכַרְיָה וּמִלְאָכִי, וְחֲזִי זְכַרְיָה וּמִלְאָכִי סוּף נְבִיאִים הָיוּ – חָשִׁיב לִיהָ בְּהַדְרָהּ. וְלִיקְתַּבְיָה לְחֻדְיָה, וְלִיקְדֵּמִיהָ! אֵיזִיד דְּזוּטָר מִירְכָס. מְקַדִּי יִשְׁעִיהָ קָדִים מִיְרְמְיָה וִיחִזְקְיָה, לִיקְדֵּמִיהָ לִישַׁעְיָה בְּרִישָׁא! כִּינּוּ דְמַלְכִּים סוּפִיהָ חוּרְבָנָא; וְיִרְמְיָה פּוֹלִיָה חוּרְבָנָא; וִיחִזְקְיָה רִישִׁיהָ חוּרְבָנָא וְסִיפִיהָ נְחֻמָּתָא; וִישַׁעְיָה פּוֹלִיָה נְחֻמָּתָא – סְמִכִּינוּ חוּרְבָנָא לְחוּרְבָנָא, וְנְחֻמָּתָא לְנְחֻמָּתָא. סִידְרָן שֶׁל קְתוּבִים: רות וְסֵפֶר תְּהִלִּים וְאִיּוֹב וּמִשְׁלֵי, קְהֵלֶת, שִׁיר הַשִּׁירִים וְקִינּוֹת, דְּנִיָּאל וּמְגִילַת אֶסְתֵּר, עֲזָרָא וְדָבְרִי הַיָּמִים. וְלִמָּאן דְּאָמַר: אִיּוֹב בִּימֵי מֹשֶׁה הָיָה, לִיקְדֵּמִיהָ

ברא"ש ביצה פ"א ס"ד. בראשונה כשהגיע: משנה ר"ה ל' ע"ב ביצה ד' ע"ב. איסור מלאכה: רש"י ביצה שם ד"ה כל היום. וקדושת היום: לבוש ס"א. מכאן ועד וכך ה' הדבר נוהג תמיד" הוא מלשון הלבוש ס"א. פעם אחת נשתהו: משנה שם. למפרע קדוש: והלבוש הוסיף, והי' הדבר נראה כזלזול יו"ט. שנא' אלה מועדי: ויקרא כ"ג ב. אתם אפי' מזידין: ד"ה דף כ"ה ע"א ועי' רמב"ם קידה"ח פ"ב ה"י שהשמיט מזידין. מד"ס כיון שמן הדין ה' ראוי: וכ"ה בלבוש ועי' רש"י ביצה שם ובר"ה במשנה שם שהוא משום שנה הבאה וכ"ה בתשובת רש"י בטור לענין זמן וכ"כ הט"ז סק"א. שהן חוץ לתחום: עי' לבוש שהן רחוקים וכו' ועי' וא"ש ביצה שם בשם וה"ג. עד שבטלו סנהדרין: עי' רמב"ם קידה"ח פ"ה ה"ג וזמן ביטול סנהדרין משמע שה' בימי רבי ועי' ר"ה ל"א ע"ב וברש"י שם. אלול לעולם חסר: טור סי' תכ"ה. צריכין הן לקיים מנהג: רא"ש ביצה פ"א ס"ד בדעת רי"ף. מטעם שנת' שמא באו עדים: כ"ה גם משמעות הרא"ש שם אך עי' רמב"ם קידה"ח פ"ה ה"ח לא הביא כלל משום אחר המנחה אלא משום שמא לא יבואו עדים עי' רמב"ם קידה"ח פ"ה ה"ח לא הביא כלל משום אחר המנחה אלא משום שמא לא יבואו עדים כלל.

(37) שולחן ערוך או"ח תר"א סעיף ב. אף בארץ ישראל עושים ראש השנה שני ימים:

לקוטי שיחות חלק ט עמוד 370. - הן בחו"ל והן באה"ק, שגם שם ר"ה שני ימים, ואפילו בזמן שהיו קובעין על הראי (לבנ"י) אשר בגולה ולרוב בני ארץ ישראל, ולפעמים רבות - אפילו בירושלים עצמה) – **הערות שם.**

בזמן .. עצמה: רמב"ם הל' קדה"ח פ"ה ה"זיח (וכ"פ בשו"ע אדה"ז סת"ר ס"ד, ודלא כפרש"י ר"ה יח, סע"א (משא"כ בתוס' שם). וראה לח"ם הל' קדה"ח פ"ג ה"ט). **ולפעמים רבות:** בזח"ג (ולא, א) ר"ה הוה בכל זימנא תריין יומין אינון ולא חד, - ויליפ שזהו הוספת (ודיוק) אדה"ז בלקו"ת רד"ה יחינו מיומים (דברים סג ב) ר"ה לעולם ב' ימים אפי' בזמן שהיו מקדשין ע"פ הראי' - הורגשה בזה אפי' בזמן כו' - ולא לעולם" ממש. וראה פע"ח שי ר"ה ספ"ד ב' ימים של ר"ה נוהגים תמיד .. קודם החורבן ה' כח בידינו .. ביום א' אך עתה אחר החורבן בהכרח לעשות ב' ימים כמ"ש בזה"ר. - ובירוש' עירובין (פ"ג ה"ט) שב' ימי ר"ה מתקנת נביאים הראשונים ובתוספתא ר"ה (פ"א ה"י) שבימי משה קרה ב' ימי ר"ה.

לאיוב ברישא! אתחילי בפורענותא לא מתחילין. רות נמי פורענות היא! פורענות דאית ליה אחרית – דאמר רבי יוחנן: למה נקרא שמה רות? שיצא ממנה דוד, שרינהו להקדוש ברוך הוא בשירות ותושבחות

(40) שולחן ערוך הרב תקפג סעיף ד. ויש נוהגים לטבל פרוסת המוציא בדבש ויש אוכלין רמונים ואומרים נרבה זכויות כרמון ונוהגין לאכול בשר שמן ולשתות דבש וכל מיני מתיקה כדי שתהא השנה הזאת מתוקה ושמינה וכן כתוב בעזרא אכלו משמנים ושתו ממתקים:

שיחות קודש ש"פ תבא תש"מ עמוד 1065. בשעה דער אלטער רבי (ועד"ז דער ב", 16) ברענגט דעם פסוק "אכלו משמנים ושתו ממתקים", שרייבט ער: "וכן כתוב בעזרא". וואס דער פסוק שטייט אין נחמי, און דער טעם פארוואס – דער אלטער רבי שרייבט "וכן כתוב בעזרא", איז – לויט דעם וואס די גמרא אז "נחמי" .. לא איקרי סיפרא על שמי" .. מפני שהחזיק טובה לעצמו שנאמר זכרה לי אלקי זאגט לטובה". ה. אז אע"פ וואס נחמי איז דער וואס האט געבויט דעם ביהמ"ק און דארטן געבראכט אידן – וויבאלד אבער אז ער איז דורכגעפאלן אין אן ענין וואס טויג ניט, "שהחזיק טובה לעצמו", איז דער רושם דערפון געבליבן עד סוף כל הדורות, אז "לא איקרי סיפרא על סכי". וואס דערפון האט מען א הוראה אויף וויפל מ'דארף זיך היטן פון זאגן "כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה". ע"כ מאמר המוסגר.

פט. מ'דארף נאך אבער פארשטיין: פארוואס ברענגט דער אל רבי בכלל א מקור אין שו"ע אויף "אכלו משמנים ושתו ממתקים" (וכן כתוב בעזרא), בשעת דער דרך פון דעם אלסן רבי'ן ניט צו ברענגען מקורות אין זיין שו"ע? איז דער ביאור בזה: נוסף לזה וואס "חייב אדם לומר בלשון רבו" און רבו דרבן – דערפאר זאגט דער אלסער רבי "וכן כתוב בעזרא" – איז י"ל אז ס'איז אויך דא א רמז בדבר: "עזרא" איז מלשון עזר, דער ענין פון אן עזר וסיוע מלמעלה. ונוסף לזה זיינען דא נאך כמה ענינים וואס זיינען געווען בא עזרא וואס מ'קען זיך פון זיי אפלערנען – בדוגמא זאגט אז עזרא איז געווען אין דער דרגא פון משה רבינו, "ראוי הי' עזרא שתיתן תורה על ידו לישראל אילמלא קדמו משה" וואס דערפאר ווערט ער אנגערופן בשם עזרא הסופר און אויך דער ענין וואס עזרא האט מפריש געווען די נכריות וואס דאס איז די שלילה פון דעם ענין פון נשים "מיהו

יהודי". און אויף דעם איז דער אלטער רבי מרמז מיט ברענגען "וכן כתוב בעזרא" דעם ענין פון "אכלו משמנים ושתו ממתקים" – אז דער ענין פון "אכלו משמנים ושתו ממתקים" בר"ה, דער ענין פון "כה" בר"ה, האט מען מיט אן עזר וסיוע מלמעלה ("עזרא"), און דערפאר איז דאס זיכער בתכלית השלימות, כנ"ל. וואס עס שטייט "אכלו משמנים ושתו ממתקים", דער פסוק: "ועלתו מנות לאין נכון לו". זאגט וואס דערפאר איז כאן המקום צו מעורר זיין נאכאמאל.

צ. נאך דערויף אויף דעם ענין פון "שלחו מנות לאין נכון לו", ווי מ'האט גערעדט אין די שנים שלפנ"ז – אז מ'זאל העלפן הזקוקים לזה אין צרכי החג, אנהויבנדיק פון די צרכי החג פון ר"ה, אז געדעדט אין די שנים שלפנ"ז – אז מי זאל העלפן הזקוקים לזה אין צרכי החג, אנהויבנדיק פון די צרכי החג פון ר"ה, אז זיי זאלן קענען מקיים זיין דעם "אכלו משמנים ושתו ממתקים". – און נאך פאר דערויף העלפן ניי בנוגע צו די סעודות פון שבת סליחות, און נאך דערויף – בנוגע צו די סעודות פון שבת שובה, און פון די עשרה ימים שבין ר"ה ליוהכ"פ, און די סעודות פון ערב יוהכ"פ און מוצאי יוהכ"פ, און דערנאך נא כמער בנוגע צו די סעודות פון זמן שמחתנו. – ובעיקר איז די הדגשה – בנוגע צו העלפן זיי מיט אבו"ש פאר די הענינים פון צום גדלי' און יוהכ"פ, וואס דעכולט דארף מען נאכמער אנקומען צו עסן בכדי מ'זאל קענען פאסטן און מיט א גוף בריא, וואס דאס איז דאך א זאך וואס איז נוגע לכא"א. סיפור וועגן איינעם וואס האט געגעסן, וכידוע דער האט מען ביי אים געפרעגט פארוואס עסט ער, האט ער גענטפערט בתמימות אז ער עסט בכדי צו האבן א גוף בריא אויף עובד זיין דעם אויבערשטן בהומ"צ. וואס אפילו אויב א איד עסט סתם אזוי (ניט לשם שמים) – איז דורך עסן דערנאך איין מאל לשם לכיס, איז ער מעלה איוך אלע פריערדיקע אכילות.

(41) שם פרק ח פסוק יב. וַיִּלְכְּדוּ כָל־הָעָם לְאַלֵּל וְלִשְׁתוֹת וּלְשַׁלַּח מִנּוֹת וְלַעֲשׂוֹת שְׂמִתָּה גְדוֹלָה כִּי הִבִּינוּ בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר הוֹדִיעוּ לָהֶם:

(42) שם פסוק יג. וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי נֶאֱסָפוּ רָאשֵׁי הָעָבוֹת לְכָל־הָעָם הַהֵנִים וְהַלְוִיִּם אֶל־עֶזְרָא הַסֹּפֵר וּלְהַשְׁכִּיל אֶל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה:

(43) רש"י ד"ה וביום השני. של ראש השנה:

מצו"ד שם. וביום השני. של ר"ה כי בימי עזרא עברוהו לאלול ועשו שני ימים טובים של ר"ה כן ארז"ל:

(45) ביצה ו. נהרדעי אמרי: אף בביצה. דמה דעתיך, דלמא מעברי ליה לאלול, הא אמר רב חיינא בר כהנא אמר רב: מימות עזרא ואילך לא מצינו אלול מעובר.

רש"י ד"ה מימות עזרא ואילך וכו' - ואע"פ שתקנו לא אירע שבאו עדים מן המנחה ולמעלה חוץ מאותה הפעם ועדיין לא נתקנה האי דנקט מימות עזרא משום דבימי עברוהו דכתיב בעזרא (נחמיה ח) וביום השני ובראש השנה משתעי.

(46) ד"ה יו"ט של ר"ה תש"ג פרק ב. וביאור הענין הוא, דהנה ארז"ל (ברכות נ"ה ע"א) מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע, והיינו שממלכותא דארעא יש לבאר ולהסביר ענין מלכותא דרקיע. והנה במלכותא דארעא אנו רואים שמכתירין את המלך בכתר מלכות, וההכתרה באה בשמחה גדולה ובביטול עצום אל המלך ביראה גדולה ועצומה ובהדרת הכבוד וטעם הדבר הוא דבכדי שיהי' מלך צריכים לעורר בהמלך הרצון להיות מלך וזהו"ע ההכתרה שמעוררים את המלך ברצון שירצה ויחפוץ במלוכה זו והוא ע"י הביטול שכולם, הן העם והן השרים הקטנים והגדולים, כולם כאחד מתבטלים לפניו במסירות רצונם ונפשם אליו לגמרי מכל וכל, הנה עי"ז מתעורר ברצון לחפוץ במלוכה,

(47) רב שש"ת סגי נהור הנה. הו' קאזלי כולי ע'למא לקבולי אפי מ'לפא, וקם אזל ב'הדיהו רב שש"ת. אש'פ'היה ההוא מינא, אמר ליה: ח'צבי לנהרא, פג'י ל'יא? אמר ליה: תא ח'זי ד'י'ענא טפי מינ'ה. ח'לף גונדא קמ'יתא. כי קא א'נושא, אמר ליה ההוא מינא: א'תא מ'לפא. אמר ליה רב שש"ת: לא קא'תי. ח'לף גונדא תנ'ינא. כי קא א'נושא, אמר ליה ההוא מינא: הש'תא קא א'תי מ'לפא. אמר ליה רב שש"ת: לא קא א'תי מ'לפא. ח'ליף ת'ליתאי. כי קא ש'תקא, אמר ליה רב שש"ת: ודאי הש'תא א'תי מ'לפא. אמר ליה ההוא מינא: מ'נא ל'ך? הא? אמר ליה: ד'מלכותא דארעא כ'עין מלכותא דרקיעא, דכתיב: "צא ועמדת בקר לפני ה' ונהנה ה' עבר ורום גדולה ותזק מפרק הרים ומשבר סלעים לפני ה' לא ברום ה' ואחר הרום רעש לא ברעש ה'. ואחר הרעש אש לא באש ה' ואחר האש קול דממה דקה". כי א'תא מ'לפא, פתח רב שש"ת וקא מברך ליה. אמר ליה ההוא מינא: ל'מאן ד'לא ח'זית ליה קא מברכת? ומאי ה'וי עליה דההוא מינא? איכא דאמרי:

חברוהי פ'חלינהו ל'ענינה, ואיכא דאמרי: רב שש"ת נמן ע'ניו בו, ונע'שה גל של ע'צמות.

זוהר חלק ג קעו: ויקומו לפני מ'שה וגו'. האי קרא אוקמוה ח'בר'יא. רבי ש'מעון אמר, קריאי מועד קראי פתיב, ח'סר יו"ד, אמאי קראי. אלא הכי הוא, מלכותא דארעא כ'עין מלכותא דרקיעא. ור'זא דא, כ'ל אינון פ'תרין ע'ל'אין, דש'מא קדישא אתאחיד ב'הו, פ'להו ז'מינין מא'תר דאקרי ק'דש, ה'דא הוא דכתיב, (ויקרא כ"ג:ב') מקראי ק'דש. ואימתי (צ"ח) ב'שע'תא דמועד ז'מין ב'ע'למא, פ'גוונא דאינון פ'תרין ע'ל'אין, דז'מינין מ'קדש ע'ל'אה, הכי נ'מי ק'דש פ'תא ז'מין ל'חילוי, לאע'טרא ולע'ל'אה להו.

(48) אור התורה להמגיד ב עמוד ג. ויברא אלקים את האדם בצלמו. פי' על דרך משל האב שאוהב את בנו, אף שהוא רחוק ממנו הרבה מצמצם את שכלו ומצייר כאלו דמות דיוקנו עומד לפניו. כך כביכול הקב"ה מצמצם את עצמו. לפיכך ראה זה הנביא בדמות אריה וזה בדמות אדם, כי היה משורש אריה, ונתצמצם הקב"ה כביכול באותו דמות.

לקו"א בתחילתו. אר"י לא היה צריך להתחיל התורה אלא מהחודש הזה לכם כו'. זלמה גילה להם מעשה בראשית מפני שאמרו נעשה ונשמע ע"ד שארז"ל ישראל עלו במחשבה קדימת הרצון היה בשביל שיהיו ישראל צדיקים בכל דור צימצם הש"י כביכול את בהירותו בדמיון אב המצמצם את שכלו ומדבר דברי קטנות בשביל בנו הקטן וגם כל מדות מעשה נעוה נולדים בהאב שאוהב את מעשה נעוה כדי שיהי' להבן תענוג ומפואר אצלו ובהקב"ה העבר והעתיד הם שוים אצלו והיה הקב"ה מתענג ממעשה הצדיקים וצימצם את עצמו צימצם נקרא חכמה כי החכמה היא מאין תמצא ע"ד והחכמה מאין תמצא והצמצום היי בשביל ישראל וגם האהבה גרמה את הצמצום. וזהו ואלה תולדות יצחק יעקב • אברהם הוליד וכו'.

(49) תניא פרק ג. הנה, כ'ל פ'חינה ומדרגה מ'שלש אלו: נפ'ש רוח ונ'שמה – כ'לו'לה מ'ע'שר פ'חינות, פ'נגד ע'שר ספירות ע'ליונות ש'נש'ת'ש'לו מ'הן, ה'נחלקות ל'ש'ת'ם, ש'הן: ש'לש אמות ו'שבע כפולות;

(50) איוב יט כו. ואחר ע'ורי נקפ'ז'נא'ת ר'מב'ש'י א'תנה אלוה:

(51) רמב"ם ריש הלכות יסודי התורה. יסוד ה'יסודות ועמוד ה'הקמות לידע ש'ש'ש ש'ם מ'צוי ראשון.

קונטרס תורת החסידות פרק יג. שלשה סוגי חכמות הללו, מוסר חקירה וחסידות הם צריכות זו לזו החכמה הראשונה היא יסוד ושליבה להחכמה השני, והחכמה השני משלמת את החכמה הראשונה, ואז היא נעשית יסוד ושליבה לחכמה השלישית המשלבת את שתיהם להיותה מביאה אל ההכרה העיונית והמדעית. ביסוד היסודות ועמוד החכמות, לידע שיש שם מצוי ראשון הממציא כל נמצא, וכל הנמצאים משמים וארץ ומה שביניהם לא נמצאו אלא מאמיתת המצאו, - (לשון הרמב"ם תחלת הלכות יסוה"ת). כבר התבאר בכמה מקומות דיוק לשונו של הרמב"ם באמרו לידע שיש שם מצוי ראשון, ואינו אומר להאמין שיש שם מצוי ראשון, לפי שצריכים לידע דבר זה, בידיעה שכלית כל מה שאפשר לידע. וגדולה מזו אמר שם הלכה ו' - וידיעת דבר זה מצות עשה שנאמר אנכי ד' אלקיך. והנה אנכי היא מצות האמונה, הנה גם בזה אמר לשון ידיעה. וטעם הדבר כי מצות אמונה היא אמונה פשוטה שאין בה שום תערובות ידיעה הבנה והשגה, ואשר על כן הנה תחלה צריך לייגע ולהטריח את שכלו להשכיל ולהבין עד כמה שביכולתו להבין, ואת אשר לא יבין יאמין באמונה פשוטה. וכאשר מייגע ומטריח את שכלו כמה שאפשר לו להבין, ואת אשר אינו מבין מאמין, הנה לבד זאת אשר בזה מקיים מצות האמונה כפי אמיתתה, הנה עוד זאת, אשר אז הנה האמונה שלו היא אמונה טהורה ואמיתית בלי שום עירוב דבר שאפשר להבינו.

(52) לקוטי שיחות חלק יא עמוד 279. ... בשאלותיו במכתבו .. אם להאמין באמונה פשוטה או לחקו"ד - שניהם מוכרחים. ולא רק שאין סתירה מזל"ז, אלא אדרבה משלימים זא"ז. תחלת העבודה ויסודה - אמונה פשוטה, ותיכף נתחייב במצוה שהיא יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון כו' (רמב"ם בתחלתו). ובלי הזהר (ח"ב כה, א): פקודא דא קדמאה דכל פקודין ס' למנדע ליי לקוב"ה כו'. ולא יגעת ומצאת אל תאמין, ומחוייב לייגע ולהטריח את שכלו להש- כיל ולהבין עד כמה שביכולתו - ויכולת האדם מוגבלת - ומה שלמע' מיכולתו, באמונתו היסודית והפשוטה יחי'. ועיינין מצות האמנת האלקות להצ"צ. קוני תורת החסידות פי"ג ובכ"מ ...

(53) דרך מצותיך מצות האמנת אלקות עמוד מד: (והנה באמת צ"ל קושית בה"ג שהאמונה במציאותו יתעלה שהוא העיקר והשרש איך ימנו בחשבון הציווים וכן הקשה הר' חסדאי בספר אור ה' הביאו הר"י

אברבנאל בספר ראש אמנה פ"ד וז"ל שטעה טעות גמורה מי שמנה אנכי ה' אלקיך מצוה לפי שהמצוה היא מן המצטרף ולא תצויר בזולת אלוה מצוה ידוע ולזה כאשר נניח אמונת מציאות האל מצוה כבר נניח אמונת מציאות האל קודמת לאמונת מציאות האל וכו' וכל זה בתכלית הביטול והגנות, אמנם החכם הגדול השלם בדעותיו הר' יצחק אברבנאל החזיק דעת הרמב"ם בפרט כי כן הוא דעת הרעיא מהימנא משה אמת ותורתו אמת, ולזאת תירץ שם פ"ז וביאר שם דברי הרמב"ם שאין כוונתו כפי שהבין בו הר' חסדאי כפי' מצוה זו שהיא אמונת מציאות האל רוצה לומר שהוא נמצא בלבד אשר סותרו הוא הנעדר ח"ו אבל עם העיון הטוב והישר יראה שאינו כן אבל כוונת הרב הגדול בכל דבריו הוא שהעיקר הראשון והמצוה הראשונה הוא שנאמין שהאלוה ב"ה שכבר ידענו שהוא נמצא, מציאותו הוא היותר ראשון ויותר שלם אשר בכל המציאות, שמציאותו אינו אפשר מצד עצמו כיתר הנמצאים אבל הוא מחוייב המציאות מצד עצמו כו' וכבר התבאר שהמחוייב הוא כי הוא אינו צריך במציאותו לזולתו וכל מה שזולתו צריך במציאותו אליו לפי שהוא נותן המציאות וקיום לכל הנמצאים כו' יעו"ש: והעולה מדבריו שציווי ההאמנה אינה על מציאות האל כי ע"ז לא נצרך לציווי כי כבר ידענו שהוא נמצא כמשי"ת רק הציווי הוא ההאמנה שמציאותו הוא היותר שלם כו', אמנם מה שביאר החכם הנז' ענין שלימות מציאותו שהוא מחוייב המציאות הנה ע"פ דרך הקבלה הוא בענין אחר כמשי"ת לפנינו אי"ה כי גם על היותו מחוייב המציאות א"צ לאמונה כי הוא נכלל בכלל הידיעה שכבר ידענו זה שיש בורא המחיי העולם וממילא שהוא מחוייב המציאו' כמו שביאר בעצמו ענין מחוייב המציאות שהוא זה אלא האמונה היא שהוא ית' רם ונשגב למעלה מעלה ממדרגת החכמה וכמ"ש במצות הנדרים (מצוה ת"ו) (ובכלל זה שהוא ית' מחי' את העולם באופן שהם בטילים במציאות לגמרי לגבי דבר ה' ורוח פיו ית' כביטול אור השמש בשמש כמ"ש בלק"א (ח"ב פ"ו) וכמשנ"ת מצוה י' אלא שי"ל שאמונה זו נכלל במצות האמנת היחוד ובזה יתכן דלכאורה קשה שגם על היחוד אינו נצרך לציווי כלל כי ממילא מושג וכמו שהוא דעת הר' חסדאי שלא למנותו ג"כ בכלל הציווים הובא שם פ"ד אלא שהציווי של ההאמנה הוא כנ"ל) וענין זה הוא הנק' בזהר סובב כל עלמין שע"ז היא מצות האמונה אבל בחי' ממכ"ע אינו נופל ע"ז לשון אמונה אלא כמ"ש ומבשרי אחזה אלוה (איוב י"ט כ"ו) אחזה ממש, והוא

תרגום של ראי' והגם שאינו רואה בראיה גשמיות ממש דעיני בשר מ"מ ה"ז כאילו רואה ממש ענין זה שהקב"ה מחי' את כל העולמות כי ראיית השכל בדבר שנתאמת אצלו ענינו ה"ז כראיה בעיני בשר והתאמתות זו הוא מ"ש ומבשרי אחזה (איוב י"ט כ"ו) כמו מה שנתאמת אצל האדם ענין חיות נפשו שיש מהות נפש מלובשת בגופו המחי' אותו שהרי הגוף אינו חי מעצמו לבד שהרי בעצמו הוא דומם כבשר ועצמות המונחים בקדרה ובתבשיל, אלא שהוא חי מצד חיות הנפש הרוחניות שבו שהוא רוח החיוני המלובש בדם כדכתיב כי הדם הוא הנפש (דברים י"ב כ"ג), וא"כ הגם שמעולם לא ראה אדם מהות הנפש שבו איך ומה היא עכ"ז נתאמת אצלו ברור מציאותה ע"י השכל וזו היא ראיית השכל שהוא אמות חזק כראיית העין ממש, וכך אחזה אלוה ממש בראותו כל העולם חי וקיים כל נברא לפי ערכו הגלגלים מתנועענים והארץ יש בה כח הצומח להצמיח עשבים ואילנות עושים פרי ובע"ח מרגישים וכן הנפש שבאדם, שכל העולם בכללו הוא כמו גוף א' גדול מהלך ת"ק שנה והרי גוף זה הוא בעצמו דומם ומאין בו החיות הזה שבכאו"א הנה זהו חיות האלהות שהוא ית' מאיר ומשפיע בכללו וכמארז"ל מה הנשמה ממלא את הגוף כך הקב"ה ממלא כל העולם (מדרש תלים ע"פ ברכי נפשי), ועד"ז הוא נשמה ג"כ לגופות המלאכים שיש להם גופות רוחניים וחיותן הוא מהתלבשות אור ה' בו וז"ס אחזה אלוה אחזה ממש בראיית השכל כאלו רואה בעין, וא"כ לא שייך על ענין זה ציווי להאמין שהאמונה לא יתכן אלא על דבר שאינו רואה בעיניו ומאחר שענין זה נראה לעין הרואה מה נצרך לאמונה ע"ז אלא ע"ז נאמר דע את אלקי אביך (דה"א כ"ח ט') שדבר זה נתפס בדעת ולא באמונה לבד ופי' דעת הוא לי הרגשה כמו והאדם ידע וגו' (בראשית ד' א') כי הדבר המושג ע"י ראיית השכל הוא נרגש ממש ולא בחיי אמונה שהדבר האמון אינו בבחי' הרגשה בהמאמין שהאמונה היא למעלה מהשכל, ואמנם מ"מ נופל ע"ז ל' ציווי ג"כ דע דהיינו להתבונן ולהעמיק מחשבתו בזה ולא שיעלה ויעביר הענין במחשבתו לבד בלתי עיון והעמקה שזה נק' בשם הרהור לבד וידוע בזה דהרהור לא עביד מידי אבל הדעת הוא שיעמיק מחשבתו בדבר הזה (וזה שנצטוינו בזה במ"ע לדעת ר' יונה בשערי תשובה מפסוק וידעת היום וגו' ולרמב"ם נכלל זה במצוה זו כמ"ש החינוך לידע ולהאמין כמשי"ת) וישימו לנגד עיניו ונצטוינו ג"כ בפסוק השמר לך פן תשכח את ה' וגו' (דברים ו' י"ב) שלא יסיח דעתו מזה ולכן נופל ע"ז לשון שכחה כי הדבר

נראה בעליל לעין הרואה אלא שהציווי הוא שלא יסיח דעתו מזה לעשות עצמו שכוח ח"ו והרמב"ן מנה זה במנין המצות בל"ת כמ"ש בהשגותיו לל"ת סי' א' אמר שלא לשכוח אמונת האלהות והוא זה, ולהרמב"ם שלא מנה זה בכלל הלאו' כבר תירץ המגילת אסתר שם לפי שהוא מהציוויים הכוללים יעו"ש.

(54) של"ה כ.ב. והאדם מוכן לחטוא, כי נטה מצד הטוב הגמור ונתלבש בידיעת טוב ורע, ואז האדם בעל דמויות הוא דמות הקדושה דמות אדם עליון, ודמות האדם בליעל שהוא כקוף בפני אדם, ומקוים בו הבחירה כמו שנאמר (דברים ל, טו) החיים והטוב והמות והרע, כשהולך בדרך טוב דבק בחיים סוד עץ החיים, וכשהולך בדרך רע דבק במות. ודמות נשתנה כיצד, כשהולך בדרך טוב אז הוא דמות סוד מדות דבק ביהו"ה, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (סוטה יד, א) ואתם הדבקים ביהו"ה (דברים ז, ד) הדבק במדותיו, ואז נקרא אדם מלשון אדמה לעליון:

שם עמוד שא. ואז שם אדם מלשון (ישעיה יד, יד) אדמה לעליון, כי בצלם אלהים נעשה.

(55) שם פסוק יג-יה. וביום השני נאספו ראשי האבות לקל-העם הפקנים והלוחים אלי-עזרא הספר ולהשקיל אל-דברי התורה: וימצאו פתוב בתורה אשר צוה יהוה ביד-משלה אשר ישבו בני-ישראל בספות פתג בתדש השביעי: ואשר ישמיעו ויעבירו קול בכל-עריהם ובירושלם לאמר צאו הקר והביאו עלי-ידי ויעלי-עץ שמן ועלי הדס ועלי תמרים ועלי עץ עבת לעשות ספת פתוב: {ס} ויצאו העם וביאו ויעשו להם ספות איש על-גגו ובחצרותיהם ובחצרות בית האלקים וברחוב שער המים וברחוב שער אפרים: {ס} ויעשו כל-הקהל השבים מן-השבי וספות וישבו בספות כי לא-עשו מימי ישוע ברונו פן בגי ישראל עד היום ההוא ונתתי שמתה גדולה מאד: ויקרא בספר תורת האלהים יום וביום מן-היום הראשון עד היום האחרון ויעשו-תקל שבעת ימים וביום השמיני עצרת פמשפט: {פ}

(56) חגי א א-ב. בשנת שתים לדרגוש המלך בחדש השלישי ביום אחד לחדש הלה דבר-יהוה ביד-חגי הנביא אל-נרפאל בן-שאלתיאל פתח יהוה ואל-יהושע בן-יהוצק הפתח הגדול לאמר: פה אמר יהוה צבאות לאמר העם הזה אמרו לא עת-בא עת-בית יהוה להבנות: {פ}

(57) שם פסוק ח. עליו הָקָר וְהִבְאֵתָם עֲצֵי וּבְנֵי הַבָּיִת וְאַרְצָה-כֹּהֵן (ואכבד) [וְאַפְכָדָה] אָמַר יְהוָה:

(58) קידושין מ. מַחְשָׁבָה טוֹבָה מְצָרְפָה לְמַעֲשֶׂה, שֶׁנֶּאֱמַר: "אִזְּ נִדְבָרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיִּקְשֹׁב ה' וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זִכְרוֹנוֹ לְפָנָיו לִירְאֵי ה' וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ". מאי: "וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ"? אָמַר רַב אֲסִי: אָפִילוּ חֹשֵׁב אָדָם לַעֲשׂוֹת מִצְוָה וְנִגָּנָס וְלֹא עָשָׂאָה – מַעֲלָה עָלָיו הַכְּתוּב כְּאִילוּ עָשָׂאָה.

סה"מ תש"ב עמוד 87. ואין הכוונה שהסתכלות זו מגינה בעדו שלא יבא רק לידי עבירה בפו"ם אלא שאינו בא לעבור על רצונו ית' שבאמת הוא שמחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה והוא רק מה שאינה מצרפה דמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה דמרוכה מדה טובה ממדת פורעניות ולכן גם המחשבה טובה שחשב לעשות מצרפה הקב"ה למעשה שנחשב לו כאלו עשה. והפירוש האמיתי דמצרפה למעשה הוא דכאשר איש ישראל חושב לעשות איזה דבר בלימוד התורה, בקיום המצות ובמדות טובות וחפץ בזה בכל לבו ומאודו הנה הקב"ה מצרף כמה ענינים בהשגחה פרטית שיבא לידי מעשה.

(59) בא יב כח. וַיֵּלְכוּ וַיַּעֲשׂוּ כְּגִי יִשְׂרָאֵל כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן כֹּהֲנָיו: {ס}

(60) רש"י ד"ה וילכו ויעשו בני ישראל. וְכִי כָּבֹד עָשׂוּ, וְהָלַא מְרָאשׁ חֲדָשׁ נֶאֱמַר לָהֶם? אֵלָּא מִכִּינּוֹן שֶׁקָּבְלוּ עָלֵיהֶם מַעֲלָה עָלֵיהֶם הַכְּתוּב כְּאִילוּ עָשׂוּ (מכילתא):

(62) מצודות דוד פסוק יז. ותהי שמחה. על אשר קיימו המצוה בתקון רב:

(63) אוצר הגאונים סוכה נא-נג. [כך בשתי ישיבות ואין עושין סוכה בבית הכנסת כל עיקר. וזה שמביאין ראייה [מן הכתובים א] איש על גגו ובחצרותיהם] וכחצרות בית [ח]אלהים (ב), מעשה זה בירושלים היה שחיו עולין לרגל, אספמאי (ג) נעשת ירושלים שעולין לח לרגל? (ונשאל ד) מרב ח) האיי נחנו ו) לעשות סוכה בבית הכנסת מי שאין לו מקום לעשות סוכה או מי שאין ידו משגת או שלא היה לו [פנאי] לעשותה נכנס ויושב בה ויוצא בה ידי חובתו ומברך או לא. והשיב הלא אתה יודע שחייב אדם לשום מדורו בסוכה כל ז' היוכל לדור בבית הכנסת ולאכל ולישן שם, ודאי נכנס ויושב בה מברך אבל כל ידי חובתו לא יצא ז) ושאתה אומר אין ידו משגת הלא מחצלת קנים שתקן ראש מדינה ח) או

קנים שסכך בהן דיו ואם ודאי אי אפשר לו כן מה יעשה ובנגוד עושין ט) בבתי כנסיות שלהן סוכות וכן מנהג ישראל ואפילו במקדש כתוב איש על גגו ובחצרותיהם בחצרות בית [ה]אלהים.

(64) סוכה כח: דָּתְנוּ בִּרְבִּנּוֹ: "תִּשְׁבּוּ" — כָּעֵין תְּדוּרוֹ, מִכָּאֵן אָמְרוּ: כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים עוֹשֶׂה אָדָם סוּכָתוֹ קִבֵּעַ וּבִיתוֹ עָרָא.

(65) שיחות קודש תש"מ. ראה הערה 40.

(66) לקוטי שיחות חלק יד עמוד 369. ... בהמשך צו דעם וואס מען האט גערעדט אַז די קביעות פון ראש השנה בשנה זו איז ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב, טוב לשמים וטוב לבריות? - אין כאן המקום לעורר אויף אן ענין [השייך צו טוב לבריות] וואָס אין לכאורה אַ פּלא: א. ס'איז אַ מנהג (וואס בריינגט זיך אין שו"ע), אַז פֿאַר פסח גיט מען די עניי העיר חטים לפסח. [נוסף אויף דערויף וואָס בכל ערב שבת גיט מען פון דער קופה של צדקה מזון ט"ו סעודות אויף דער גאנצער וואך (וואס דאָס איז אַ חיוב מצד הדין), איז אויך דאָ אַ מנהג צו געבן אַ משך זמן פאר פסח (וואס הייבט זיך אן שלשים יום לפני הפסח) חטים אויף פסח]. דער מנהג איז בלויז בנוגע צו חטים. אבער נוסף על זה, זעט מען בדורות האחרונים א מנהג נוסף - וואס איז נתפשט געווארן בתפוצות ישראל - אַז זיי מגבית מעות חטים" ווערט מלכחווילה געמאכט אויף צו פארזארגן זי וואָס זיינען זקוק לזה מיט אלע צרכי חג הפסח. דער טעם אויף דעם, בפשטות, איז: היות ווי זיבן טעג און אין חו"ל, אכט טעגן נאכאנאנד טוט מען ניט קיין מלאכה (אפילו ניט מחזור על הפתחים) און לאידך גיסא: בפסח קומען צו הוצאות נוספות ועוד ועיקר - בצרכי הפסח איז דאך א מצות עשה מן החורה אויך ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך און אויך בחוה"מ - דערפאר פארזארגט מען די וואָס נויטיקן זיך בזה מיט כל צרכי החג. עפ"ז האָט געדארפט אויסקומען אַז אויך לפני סוכות האט מען געדארפט געבן עניינים לכל צרכי החג, ואדרבה, בנוגע צו סוכות האט געדארפט זיין דער מנהג הנ"ל נאָך מער ווי בפסח. וויילע: חג הסוכות איז מער מיט אַ טאג ווי חג הפסח: און אויך די הוצאות שבסוכות זיינען גרעסער, ווארום עס קומען דאך צו די הוצאות פון אַ סוכה, חג הסוכות תעשה לך" און פון די ד' מינים - ולקחתם לכם, משלכם. ואעפ"כ זעט מען ניט עס זאל זיין א מנהג אַז פֿאַר סוכות זאל מען מאַכן אַ מגבית אויף פארזארגן די וואָס נויטיקן זיך אין דעם מיט

כל צרכי החג. ב. עד"ז איז די שאלה אויך בנוגע צו ר"ה – האטש עס איז נאך צוויי טעג: אויך ר"ה זיינען דא הוצאות נוספות, מער ווי יעדער יו"ט. ווארום ר"ה דארף דאך זיין (ווי עס שטייט אין עזרא י' - געבראכט אין שו"ע) אכלו משמנים ושתו ממתקים" דאס הייסט, אז אויסער דעם וואס בר"ה איז דא דער חיוב פון עונג יו"ט (ווי אין יעדער יו"ט), און ירבה בבשר ויין ומגדנות כפי יכולתו" איז בר"ה דא אן ענין מיוחד לאכול בשר שמן ולשתות דבש וכל מיני מחיקה"]", און נוסף אויף דעם אלעם - כו"כ דברים וואס מ'עסט לסימן טוב" בכל תפוצות ישראל - וואָס דאָס איז דאך בסוג די מחסורו אשר יחסר לו" - וואס מען איז מחויב געבן" האט דאך געדארפט זיין א מנהג אז מען זאל מאַכן א מגבית לעניים לצרכי ר"ה? די שאלה איז נאך גרעסער: נאך די ווערטער, אכלו משמנים ושתו ממתקים" איז דער פסוק 29 ממשיך ושלחו מנות לאין נכון לו", וואס דער פירוש הפשוט אין לאין נכון לו" איז לעני שאין מזומן לו מאכלו". ואעפ"כ געפינט מען נישט עס זאל זיין א מנהג אז פאר ר"ה זאל מען שיקן מנות צו עניים אז זיי זאלן קענען מקיים זיין אכלו משמנים ושתו ממתקים" וכו' ? ג. ויש לומר הביאור בזה: אזוי ווי ר"ה טוט מען כמה וכמה ענינים אלס סימן צו דברים טובים" במשך כל השנה, ווארום סימנא מילתא היא" – און אויך דאָס וואָס, נוהגין לאכול בשר שמן ולשתות דבש וכל מיני מחיקה" איז עס אלס סימן, כדי שתהא השנה הזאת מתוקה ושמנה" דעריבער האט מען נישט געוואלט מתקן זיין א מנהג פאר ר"ה וואָס זאָל מכריז זיין אז בר"ה וועלן זיין עניים וכו' - און פאר ר"ה זאל מען די עניים געבן ממעות צדקה אויף צרכי ר"ה - האָטש עס קען דאָך זיין תשועת ה' כהרף עין. [ס'איז קיין סתירה נישט להנ"ל דערפון וואס ער זאגט אין פסוק ושלחו מנות לאין נכון לו" [וואס דער פירוש הפשוט פון לאין נכון לו" איז לעני כו'] - ווייל דאס איז געווען בתוך ר"ה (לאחרי חצות היום). ופשוט, אז בשעת מען האלט שוין אינמיטן ר"ה און ס'איז דא א איד וואָס האָט נישט (מצד איזו סיבה) צרכי החג דארף מען אים צושטעלן ער זאל האבן משמנים און ממתקים, אָבער מאַכן א מנהג פאר ר"ה - האט עס נישט קיין אָרט]. און דאָס וואס מען האט נישט איינגעפירט א מנהג אויף מאַכן א מגבית לעניים אויף סוכות (אע"פ אז ס'איז שוין נאך ר"ה), אולי יש לומר: (א) סוכות קומט בהמשך צו ר"ה ביז אז מ'זאגט אז בסוכות איז דער (סיום -) פרסום פון דעם נצחון (בדין) בר"ה, און וויבאלד אז בנוגע צו ריה האט מען נישט איינגעפירט דעם מנהג (מטעם הנ"ל).

האט מען אויך נישט איינגעפירט עס אויך בנוגע צו סוכות. (ב) פון ר"ה ביז נאך הושענא רבה איז אכילת הדבש עם המוציא", מען איז טובל די פרוסת המוציא בדבשי - איז וויבאלד אז אויך נאך ר"ה מאַכט מען א סימן" אויף א שנה טובה ומתוקה, האט מען דעריבער נישט געוואלט קובע זיין מנהג הנ"ל אויך בנוגע לסוכות. ד. לאחר כ"ז - אין כהנ"ל סברות ושקו"ט בדיבור פארענטפערן א זאך וואס מ'פארשטייט נישט - וויבאלד אבער אז ס'זיינען דא אַזעלכע וואָס דאַרפן פארענטפערן דעם: ואם תאמר מה נאכל זיי זיינען זקוק אז מען זאל זיי העלפן בצרכי החג במעשה בפועל אין כדאי לעורר אויף דעם ענין פון (שלחו מנות לאין נכון לו" - דעם יאָר, וואס מ'איז שוין בסוף ר"ה עכ"פ בנוגע סעודות ערב יו"כ ומוצאי יו"כ, און אויף כל צרכי חג הסוכות שמע"צ ושמח"ת, אז זיי זאלן האָבן צרכי החג בהרחבה - באופן אז באַ זיי זאל זיין ושמחת בחגך. ובכדי אַז דאָס זאל זיין בדרכי נועם און אויך צו באַוואַרענען במקצת סברות הנ"ל – אין מה טוב אז מען זאל עס מאַכן אין אן אופן פון מתן בסתר 28. און לשנה הבאה - אויב עס וועט נאך זיין ח"ו פאר דעם קיום היעוד, לא יהי' בך אביון" 29 - זאָל מען, בעוד מועד, מאַכן אַלע הכנות צו קענען בהוספה אויף הנ"ל - געבן להזקוקים לזה אויך פאר ר"ה, אז זיי זאלן קענען מקיים זיין דעם אכלו משמנים ושתו ממתקים ה. ויהיו אז מען זאל מפרסם זיין את הנ"ל (בעיקר - דעם סיום) – און מיט א שטורעם - בכדי דאָס זאל אנקומען אומעטום. ופשוט אז די קבלת הצדקה בחדש תשרי (און אויך לפני ר"ה) וועט בריינגען נאר טוב און עס וועט נישט זיין ח"ו קיין סימן אויף אן ענין בלתי רצוי (וע"ד מרז"ל מצטרף לטובה ואינו מצטרף כו"), ובפרט, אַז מען וועט עס טאן בשמחה - וואָס נוסף אויף דעם וואס אַלע מצוות דארף מען טאן בשמחה איז בנוגע צו צדקה שטייט דאך אז, צריך ליתן הצדקה בסבר פנים יפות בשמחה ובטוב לבני – איז דאך שמחה פורץ גדרים, כולל אויך סברות הנ"ל, און אדרבה, די צדקה וועט מוסיף זיין אין דעם לך אד' הצדקה" - מיט וועלכן מ'הייבט אן סדר הסליחות, אז דער אויבערשטער וועט געבן לכל אחד ואחת מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה, און אויך הגדושה" מיט אַ גימ"ל (ווי עס שטייט אין דעם בעש"ט"ס סידור), אין אלע ענינים הגשמיים און אין אַלע ענינים הרוחניים, ובגשמיות וברוחניות גם יחד.

(67) ישע'י לה י. ופדונוי יהוה יְשָׁבוֹן וְיָבֹאוּ צִיּוֹן בְּרָנָה וְשִׁמְחַת עוֹלָם עַל־רֹאשֵׁי שְׂשׂוֹן וְשִׁמְחָה יִשְׁיִגּוּ וְנָסוּ יָגוֹן וְאַנְחָה: {ס}

שם נא יא. ופדוּיִי יְהוָה יְשׁוּבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרָנָה וּשְׁמַתַּת
עוֹלָם עַל־רָאשֵׁם שְׁשׁוֹן וּשְׁמַחָה יִשְׁלֹוּן גָּסוּ יָגוֹן
וְאַנְחָה: {ס}

(68 רמב"ם הלכות מלכים ס"פ יא. וּכְשִׁיעָמוּד הַמֶּלֶךְ
הַמְּשִׁיחַ בְּאַמָּתוֹ, וַיִּצְלִיחַ וַיָּרוּם וַיִּינָשָׂא, מִיַּד הֵם כּוֹלֵן
חוּזְרִין וַיּוֹדְעִים שֶׁשֶׁקֶר נִחְלוּ אֲבוֹתֵיהֶם, וְשִׁנְבִיאֵיהֶם
וְאַבּוֹתֵיהֶם הִטְעוּם.

(69 וילך לא יב. הִקְהֵל אֶת־הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְהַטָּף
וְגֵרָף אֲשֶׁר בִּישְׁעֵיָהּ לְמַעַן יִשְׁמְעוּ וּלְמַעַן יִלְמְדוּ וַיֵּרְאוּ
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְשִׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה
הַזֹּאת:

(70 ר"ה טז: . אָמַר רַבִּי פְּרוּסְפָדָּאי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:
שְׁלֹשָׁה סְפָרִים נִפְתַּחֲחִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֶחָד שֶׁל רְשָׁעִים
גָּמוּרִין, וְאֶחָד שֶׁל צְדִיקִים גָּמוּרִין, וְאֶחָד שֶׁל בֵּינוֹנִיִּים.

(71 ישעי' ס כא. וְעַמְּךָ כָּלָם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ
גִּזְרָר (מטעו) [מטעני] מַעֲשֵׂה יְדֵי לַהֲתַפְאָר:

ואררי הודיע אלהים אותך את כל זאת אנני לך אדם מה טוב ומה נעים כי
 חשנוור לעשות שפר התקונים לנפשך בזמן השוכבים שהוא מסוגל ומיוחד
 לחקנת קלקלת הזרע וטעמו של דבר יבואר לך בדעתך הקדמה כוללת בסתרי
 החכמה ויקרה היא מאד ידע והבן כי כך היא המדה העליונה מדת החסד והרחמי
 שכל תועד מתועדי ה' ואפי' מימים עוזים דרבנן אשר בהם הושפע שפע מתרומי
 להעשות בהם נסים ונפלאות הוקבע כח ועוז באותם הזמנים להיותם מזמנים
 צהבנה דרבה היא ומדי הניעם כפעם בפעם חוזר וניאור אותו האור ותזכיר בכל
 העולמות ואם והימים האלה **נזכרים** **ונעשים** שבהזכר זכרם לתטה נעשים בפועל
 למעלה וזה בכל דור ודור כי כן קיימו למעלה מה שקבלו למטה וכ"ש חגי החורה
 שהוקבע חוק במקור' העליון להוריד שפעם בבוא עתם יכיוצא בדבר אתה מוצא בכל
 ברכות השבח וההודא' הנתנות להש"י כי לא דבר רק הוא אך הוא טוב וחסד יושפעו
 עליו ונעין הברכות אשר יצרך ואפילו זכרון חסדי ה' שעשה לנדיקים פרטיים ואביו
 ורבו כלם כאחד מעוררים כח עליון להשפיע עליו מתקור אותה ברכה ולא עוד אלא
 קריאת פרשיות החורה במועדן ובשבתן מיוחדת ייחודים למעלה ומתאיך שפע
 בעולמות מיוחד לשמשי ענין אותה הפרשה שעליה נמנו תחנון מלאכים ומרכבות
 עליונות וכמ"ס צוהר פ' ויקהל דהר"ו ע"ש • ותשם תלמוד ותבין שלכל שבוע ושבוע
 יש שפע מיוחד ומיוחד לאותם הכחות שמהן נשלטו אותם העניינים או המצות
 הכתובות באותה הפרשה וכל אחד ואחד שולעת בשבוע שלה • ושלכן חסנו להסיג
 גבול המלאכים המדות או לערב זו בזו כנזכר שמה באורך וממוצא דבר נשכיל לדעת
 עיחר זמן השוכבים שהוא דבר הלמד מעניינו •

פי הראייה והאות והמשל ע"ז (הוא שאציע שאותן העושים ע"פ חשבון המולד קבעו ר"ה ביום השבת ע"י מולד תשרי שחל בו ביום קודם חצות היום ועשו יום כפור לפי כן ביום כ' בשבת ובית דין קבעו ר"ה שהוא כא' בשבת ע"י הלכנה החדשה שנראית בתחלת ליל מ"ש בא"י ועשו י"ב לפי כן ביום ג' בשבת כלומר במחרת היום שעשו אותה בני ככל וזה כי לא היה לב"ד לקבוע ר"ה הדוא אלא באחד בשבת ע"פ הלכנה הנראית בסוף יום שבת דדוא כדאמרין (ר"ה כ' כ') נולד קודם חצות בידוע שנראה סמוך לשקיעת החמה ואם יחול המולד לאחר חצות יום שבת הנה אלו העושים ע"פ המולד קובעין ר"ה באחד בשבת משום זקנות המולד ועושים לפי כן י"ב בשלישי בשבת ובית דין יקבעו ר"ה שהוא בשני בשבת מפני שלא נראית הלכנה בתחלת ליל מ"ש כדאמר לא נולד קודם חצות בידוע הוא שלא נראה בסמוך לשקיעת החמה ונתשין י"ב או רביעי בשבת ועד אשכילך בסירוש ההלכה הזאת ואותותיה בפרק המיוחד לו מהמאמר הזה והעד על כי ביום אחד היו קודמין בני ככל בכל וטן ההוא בקביעת ר"ה וי"ב על בני א"י הקובעים על פי הראייה הוא מה שאמרו בתלמוד (ר"ה כ"א א') ר' לוי איקלע לכבל בחד סרי בתשרי א"ל כמה בסים תבשילא דבכלאי ביומא רבא דמערבא וכו' ועוד אמרין שם איכו בר נגרי ור' חייא בר אבא אקלעו לכבל בעשרה בתשרי א"ל למחר יומא רבא במערבא ועוד אמר שם רב נחמן הוי יתיב בתעניתא כולי יומא לאורחא אחא ההוא גברא א"ל למחר יומא רבא במערבא הנה ההלכות האלו מעידות על כי ביום אחד היו בני ככל כוסן ההוא קודמין בקביעת ר"ה וי"ב על בני א"י העושים על פי הראייה והיה זה כך מפני שבני ככל העושים ע"פ המולד קובעין ר"ה ביום המולד עצמו כשהוא בחור או במחרתו כשהוא זקן ובני א"י קובעין אותו במחרת יום המולד כשהוא בחור ע"י הלכנה החדשה הנראית להם בסוף יום המולד כי הא דאמר נולד קודם חצות בידוע שנראה סמוך לשקיעת החמה והעיקר הזה שמררו כי עוד תצטרך אליו להבא:

פרק ששי בכטול דברי האומרים שעל פי חשבון המולד ולא ע"פ ראיית הלכנה בחדשה היו ב"ד קובעין ר"ה והמועדים לישראל כשהיו ב"ה קיים כמו כוסן הזה דע כי הגאון רב סעדיה ז"ל ואחרים שהדו לו ונמשכו אחר סברתו הדו ואמרו כי מעולם ואפילו כשהיה ב"ה קיים וכן משחרב ואילך לא קדשו ב"ד ר"ה ולא המועדים לישראל על פי ראיית הלכנה החדשה ולא סמכו עליה כלל בשום זמן שהומנים שעברו אלא לעולם משנתנה תורה וכל ימי בית ראשון ושני וזמן הגלות לא היו קובעים ר"ה והמועדים אלא ע"פ חשבון המחקר הוח המסור בדינו מקדמונינו ולכפי משפטיו והלכותיו הנהגות כוסן הזה מעבור השנים במחזור על סדר גי' אד"ש ודחיית קבועי ר"ה מימי אד"ו לימי בג"ה ושאר הדחיות הנהגות כוסן הזה שעוד אודיען משפטיהם ודיניהם במקום הראוי

להם מהספר הזה וכן יאמרו היה הדין נהג גם כשאר עניני העבור והלכותיו וסדר חשבונותיו לפני חורבן הבית ואחרי חורבן הבית כמו שהוא הכל נהג כוסן הזה וכן יאמר הגאון הזה ז"ל היה כל זה קבוע כהר סיני ונמסר בקבלה איש מפי איש ממר"ע שנסמרו לו ע"פ לשם כפי הגבורה וכמו שנמסר לו ע"פ לשם שעור הסוכה והלכותיה כשנאמר לו בסכת השבי שבעת ימים וכן פרשיותיה של תפילין והלכותיה כשנ' לו והיה לאות על ירך ככה כשנאמר לו החדש הזה לכם ר"ה נמסר לו או במעמד ונאמר כי מרת זמן חדש הלכנה הוא כ"ש יום י"ב שעות השליש חלקים ונצטח להם שיהיה עבור השנים במחזור על סדר גי' אד"ש לעולם ולסדר חדשי הלכנה כלם ולעשותם אחד כלא ואחד חסר חוץ מברחשון וכאלו שני לו במעמד הדוא כי רצון האל ית' הוא בזה להיוותם פעם שניהם כלאים ופעם שניהם חסרים ופעם מרחשון חסר וכאלו כלא כדי שיודמן שיתול רגע מולד תשרי בשנה שנה בעתו מימי השבוע ושעותיהן וחלקיהן וכפי משפט הארבע שעות המסורים לחשבון הזה שיעד תדע אותם להבא כלומר כי למשה רבינו ע"ה נמסר במעמד דהוא על פה ונאמר כי רצון האל ית' הוא בזה כשחל מולד תשרי מ"ח שעות ומעלה מיום שבת ועד ט' שעות ר"ג חלקים כליל מ"ש בשנה פשוטה או עד כ' שעות ח"צ חלקים ביום אחד בשבת בשנה מעוברת לדחות קבוע ר"ה ההיא מפני כן עד ליום שני בשבת ושיהיה מרחשון וכאלו בשנה הזאת שניהם חסרים ולקבוע הפסח בה לפי כן ביום שלישי בשבת כשהיא פשוטה או בה בשבת כשהיא מעוברת וכך יאמר הוא שנמסרו למשה רע"ה על פה מפי הגבורה במעמד ההוא ונאמר לו משפטי שאר גבולי ארבע שעות וקבוע הפסח ושאר המועדים על פיהם בשנה שנה ככל זמן וזמן ואחר שיהיה מרחשון וכאלו סבדרים כפי משפטי גבולי הארבע שעות אין לחוש עוד לאחד משאר הדשים אם יבא הקבוע ביום הראייה או מלפניו או מלאחריו ביום אחד או שנים הואיל ורצון הש' אינו אלא שיהיו שני החדשים האלה בשנה שנה עשוי כפי דין הארבע שעות ובהיות כן נתחייב שלא נקבע הפסח בימי ב"ד ולא עצרת בימי גי' ולא ר"ה וסככת בימי אד"ו ולא י"ב בימי אג"ו ולא שביעי של ערבה ביום השבת כללו ש"ד לפי סברת האיש הזה מחזירו הוא למר"ע נמסר ע"פ ונאמר שעל חלקי מולד תשרי כפי מעמדו בשעות ימי השבוע וחלקיהן יש לב"ד לסמוך לעולם בקבוע ר"ה וקביעת הפסח ושאר המועדים וזה יאמר כדי שלא יבא שום אחד מהם בשום שנה ביום שאינו ראוי ודגן לו והטעם בזה יאמר הוא כדי שלא תעקר מצוה ממצוות האמורות בתורה וזה יאמרו שאלו היה ר"ה ביום רביעי בשבת היה או י"ב בא כששי בשבת והתורה חיבה להקריב בו שעיר חטאת שהכהני הם חייבים לאכלו והוא האמור בס' פנחס ואין יכולים לאכלו בו ביום מפני הצום ולא לכשלו בערב כפני השבת ולא לעכבו

ער לאחד שבת משום פגל ועוד אמר כי מפני זה היתה
 נעקרת מצות לחם הפנים שיש לאפות אותו ערב שבת כדי
 שיהא חם ביום שבת שנאמר (ויקרא כ"ו ח') ביד השבת יערכנו
 לפני ה' ואפינו איש דידה את הצום ועוד אומרים אלו היה
 ר"ה בא לאחד בשבת היתה הסוכה נעשית ביום הששי ליותר
 כשבעה ימים והיה אז השביעי של ערבה בא בשבת והיתה
 מצוה זו של ערבה מפני כן נעקרת הואיל ואינה דוחה את
 השבת הרי שאין להיות ר"ה לא ביום רביעי ולא ביום א'
 בשבת ועוד אמר אינו ראוי להיות יו"ט סמוך לשבת מפני
 כדן תורה הוא בכל אחד משניהם להוסיף מחול על הקודש
 והיותם דביקים זה לזה לא נוכל להוסיף אלא אם נרע
 מהשנים ועד אומרים כי קצת מהר סיני שלא יהא הפסח
 ביום ששי פן תעקר מפני כן הבאת העומר במחרתו וקצירתו
 כבערב וקצירת העומר אומרים אינו דוחה את השבת ולא
 עוד אלא שלפי כן היה יום חג השבועות בא בשבת והתורה
 אברה חייבה להקריב בו שני כבשים לזבח שלמים וקרבן
 שלמים אינו דוחה את השבת ואחר כל השענות האלו שהביא
 הנאין לעמוד סברתו אמר ואם יאמר לך שום אדם כי בזמן
 הראשון היו עושין הפסח באחד מימי ברז או שום אחד משאר
 המועדים ביום שאינו הען לו מפני שאמר (פסחים פ"ג א')
 חל י' בניסן להיות בשבת העצמות והגידין ישרפו באחד בשבת
 וכן בה שאמר (מנחות ס"ד ב') העומר היה בא בשבת משלש
 כאין וכן מה שאמר (חגיגה י"ז א') חל להיות יום עצרת בשבת
 (סיכה כ"ב ב') חל שביעי של ערבה להיות בשבת וכולי אל
 יביאו לך ספיקא כי אלא הוי יודע שכל ההלכות האלו לא
 נאמרו אלא ע"ד נחמא כדי לפלפל התלמידים עד שידעו איך
 היה לו הדין להיות נוהג בהם אלו היו נמצאות ולפיכך לא
 הבצא באחד מרם שהוא אומר מענה שחל י' בניסן בשבת
 או פעם אחת חל עצרת בשבת ואמרו ול' כי כזה גלמוד שעל
 החשבון ורתקון הוה המסור בידינו מהם ולא ע"פ מראה היו
 ביד הדין ככל זמן וזמן בקבוע ר"ח והמועדות ולא היו ביד
 בזמן הראשון נוקקין לראיה אלא כדי לגלות הדבר ולהראות
 איך הוא העיון מעיד על אמיתת החשבון הנכון הכתוקן הוה
 המסור בידינו כדם ואמר כי בני דורו וב'ר של אנשיננוס
 איש סוכו התקיע דין ראית הלכנה בחרושה בר"ח כדי
 לבטל דברי צדוק וביתוס שהיו שוענים בהם על החכמים
 כמדת וסו תחדש ככה וכפיה שסדרנו וכיוצא בו היו דברי
 הנאין ול' החכמים ועתה הוי יודע כי הרב ר' יצחק ב"ר